ଆମ ପରିବେଶ

ଡକ୍ଟର ଗୋକୁଳାନନ୍ଦ ମହାପାତ୍ର

ବିଦ୍ୟାପୁରୀ

ଆମ ପରିବେଶ

ଅଧ୍ୟାପକ ଡକ୍‌ଟର ଗୋକୁଳାନନ୍ଦ ମହାପାତ୍ର

ବିଦ୍ୟାପୁରୀ

ପ୍ରଥମ ପ୍ରକାଶ
ମାର୍ଚ୍ଚ ୧୯୮୭

ପ୍ରକାଶକ
ଶ୍ରୀ ପୀତାମ୍ବର ମିଶ୍ର
ବିଦ୍ୟାପୁରୀ
ବାଲୁବଜାର, କଟକ ୭୫୩୦୦୨

ମୁଦ୍ରଣ
ଗୋସ୍ୱାମୀ ପ୍ରେସ୍, ଆଲାମଚାନ୍ଦ ବଜାର, କଟକ ୭୫୩୦୦୨

ମୂଲ୍ୟ ଟ ୪-୦୦

AMA PARIBESHA
By Dr. Gokulananda Mohapatra
Publishers : Vidyapuri, Cuttack
Printed at Goswami Press, Alamchand Bazar, Cuttack 753002
1987

ପଦେ ଅଧେ

ସାରା ପୃଥିବୀ ଆଜି ଏକ ବଡ଼ ବିପଦର ଦୁଆର ମୁହଁରେ ଠିଆ ହୋଇଛି । ଏ ବିପଦ ନୁହେଁ ପରମାଣୁ ଯୁଦ୍ଧ, ଏ ବିପଦ ହେଉଛି ପରିବେଶ ପ୍ରଦୂଷଣ । ଆମେ ବେପରୁଆ ଭାବରେ ପରିବେଶକୁ ଦୂଷିତ କରି ଚାଲିଛେ । ଆମ ଚାରିପାଖର ଜଳ, ସ୍ଥଳ, ବାୟୁ ଦୂଷିତ ହେବାରେ ଲାଗିଛି । ଆମେ ଆଖିବୁଜା ଗଛ କାଟି ଚାଲିଛେ । କେଉଁଠାରେ ଗଛଟିଏ ଲଗା ବି ଯାଉନି । ପରିବେଶ ଦୂଷିତ ହେବା ଫଳରେ ଆମକୁ ନାନା ପ୍ରକାର ରୋଗ ଗ୍ରାସ କରୁଛି । ଆମେ ଅଳ୍ପାୟୁ ହୋଇ ଯାଉଛୁ । ଅକାଳ ବାର୍ଦ୍ଧକ୍ୟ ଆମକୁ ଗ୍ରାସ କରୁଛି । ଅନ୍ଧାଧୂନ୍ଦା ଗଛବୃକ୍ଷ କାଟିବା ଫଳରେ ଆମ ଜଳବାୟୁ ବଦଳି ଯାଉଛି । ଆମ ପରିବେଶକୁ ଆମେ ଯଦି ରକ୍ଷା ନ କରୁ ତେବେ ଆମେ ଧ୍ୱଂସ ପାଇଯିବୁ । ଆମ ଲୋକମାନେ, ଆମ ପିଲାମାନେ ଏହା ବୁଝିବା ଉଚିତ । ପରିବେଶକୁ ଶୁଦ୍ଧ ରଖିବା ପାଇଁ ଅଧିକ ଗଛ ଲଗାଇବା ଆବଶ୍ୟକ । ଆମେ ପରମାଣୁ ଯୁଦ୍ଧରେ ଧ୍ୱଂସ ପାଇବୁ ନି । ଆମେ ଯଦି ଧ୍ୱଂସ ପାଇବୁ, ତେବେ ଏଇ ପରିବେଶ ଦୂଷିତକରଣ ଯୋଗୁଁ । ଆଗକୁ ଥିବା ବିପଦକୁ ସ୍ମରଣ କରି ଆମେ ଆମ ପରିବେଶକୁ ଠିକ୍ ରଖିବା ଉଚିତ । ପରିବେଶ ଭଲ ହେଲେ ଆମେ ଭଲ । ପରିବେଶ ଧ୍ୱଂସ ପାଇଲେ ଆମର ଧ୍ୱଂସ ।

ଇତି

ଲେଖକ

ଗଛଗୁଡ଼ିକ କାଟି ଜଙ୍ଗଲ ନଷ୍ଟ କରାହେଉଛି

ଆମ ପରିବେଶ

ଭାଇ, ତୁମେ ଜାଣିନ, ସେଦିନ କ'ଣ ହେଲା ନା, ବାପା ଆଉ ମୁଁ ରାଧାକାନ୍ତ ମଉସାଙ୍କ ଘରକୁ ଯାଉଥିଲୁ । ବାଟରେ ଆମ ଗାଁର ବଡ଼ ଚନ୍ଦନ ପୋଖରୀ ପଡ଼ିଲା । ପୋଖରୀର ଗୋଟିଏ ପାଖରେ ଧୋବାମାନେ ଲୁଗା କାଚୁଥାନ୍ତି । ଅନ୍ୟପାଖରେ ଲୋକେ ତାଙ୍କ ଗାଈଗୋରୁଙ୍କୁ ଗାଧୋଇ ଦେଉଥାନ୍ତି । ଆଉ ଗୋଟିଏ ପାଖରେ ଆମ ଗାଁର ପିଲାଏ ଗାଧୋଉ ଥାନ୍ତି । ବାପା ଏସବୁ ଦେଖି ବିରକ୍ତ ହୋଇଗଲେ । ସେ ଧୋବାମାନଙ୍କୁ ଡାକିକହିଲେ—

'ହଇ ହେ, ଲୁଗା କାଚିବାକୁ ତୁମମାନଙ୍କୁ କ'ଣ ଆଉ କେଉଁଠି ଜାଗା ମିଳିଲାନି । ଏହି ପୋଖରୀରେ ପରା ସାହିସାରା ଲୋକେ ଚଳପ୍ରଚଳ ହେଉଛନ୍ତି । ପାଣି ପିଉଛନ୍ତି । ତୁମେମାନେ ଯଦି ଏମିତି କରିବ, ଲୋକେ କ'ଣ ଏ ପାଣିକୁ ଆଉ ବ୍ୟବହାର କରିପାରିବେ ?

ସେମାନେ ବାପାଙ୍କ କଥା ଶୁଣି ଡରରେ ଚୁପ୍‌ହୋଇ ଠିଆହୋଇ ରହିଲେ । ବାପା କହିଲେ, 'ତୁମେମାନେସବୁ ପରିବେଶକୁ ଯେମିତି ଭାବରେ ଦୂଷିତ କରୁଛ ନା, ଏହି ପୋଖରୀ ଆଉ କିଛିଦିନ ପରେ ବିଷାକ୍ତ ଜଳରେ ଭରି ହୋଇଯିବ ।

ଚନ୍ଦନ ପୋଖରୀର ଦୂଷିତ ପରିବେଶ

'ଭାଇ, ବାପା ସେଦିନ ଯାହା କହୁଥିଲେ, ପରବେଶ ଦୂଷିତ କଥା। ପରବେଶ ମାନେ କ'ଣ ?

ଆରେ, ତୁ ପରବେଶ କାହାକୁ କହନ୍ତି କ'ଣ ଜାଣିନୁ ?

'ନା, ଭାଇ, ଜାଣିଥିଲେ ପଚାରନ୍ତି କାହିଁକି ?'

ଆରେ ଦେଖ୍, ଆମେ ପ୍ରତିଦିନ ଜୀବନରେ ବହୁ ପଦାର୍ଥ ସଂପର୍କରେ ଆସୁଛୁ। ସେଗୁଡ଼ିକୁ ନେଇ ଆମେ ଚଳୁଛୁ। ସେଗୁଡ଼ିକ ଆମ ଚାରିପାଖରେ ଆମକୁ ଘେରି ରହିଛନ୍ତି । ତାହାହିଁ ହେଉଛି ଆମ ପରବେଶ । ଆମ ଚାରିପାଖରେ ଯେଉଁ ବାୟୁ, ଜଳ, ଭୂମି, ଗଛବୃକ୍ଷ ସବୁ ରହିଛି, ଯା'ଭିତରେ ଆମେ ଆତଜାତ ହେଉଛୁ ତାହାହିଁ ଆମ ପରବେଶ । ପରବେଶକୁ ନେଇ ଆମେ, ଆମକୁ ନେଇ ପରବେଶ। ଏଥର ବୁଝିଲୁ, ପରବେଶର ଅର୍ଥ କ'ଣ ?

ହଁ, ବୁଝିଲି ଯେ, ତେବେ— ?

ପୁଣି ତେବେ କ'ଣ ?

ତେବେ ପରବେଶ ଦୂଷିତ କାରଣ କଅଣ ?

'ଆରେ, ତୁ ଦେଖିଲୁପରା, ଆମ ଚନ୍ଦନ ପୋଖରୀ ପାଣିକୁ ଲୋକମାନେ କେମିତି ଦୂଷିତ କରିପକାଉଛନ୍ତି । ପୋଖରୀରେ ଗାଈ, ବଳଦ ଗାଧେଇଲେ, ଧୋବାମାନେ ଲୁଗା କାଚିଲେ, ସେ ପାଣି କ'ଣ ଦୂଷିତ ନ ହୋଇ ରହିବ ? ସେ ପାଣିକୁ ଆଉ ପିଇ ହେବ ? ସେହିଭଳି, ଲୋକେ ପଡ଼ିଆରେ ଝାଡ଼ା ଫେରୁଛନ୍ତି। ସେ ମାଟି ଆଉ ତା ଉପରେ ଥିବା ବାୟୁ କ'ଣ ଦୂଷିତ ହେଉନି ? ମଇଳା ଗନ୍ଧ ଚାରିଆଡ଼କୁ ବ୍ୟାପି ଯାଉଛି । ଏହା ଫଳରେ ଆମ ଚାରିପାଖର ଜଳ, ବାୟୁ, ଭୂମି ଦୂଷିତ ହୋଇ ଯାଉଛି। ଏହାକୁ କହନ୍ତି ପରବେଶ ଦୂଷିତ-

କରଣ । ଆମର ଯେତେ ଅଧିକ ରୋଗ, ବ୍ୟାଧି ତାହା ଏହି ଦୂଷିତ ପରିବେଶ ଯୋଗୁଁ ।

ଲୋକେ ତ ପଡ଼ିଆରେ ଝାଡ଼ା ଫେରିବେ । ଅନ୍ୟ ଉପାୟ ତ ନାହିଁ । ଆମେ ସେ ଦୂଷିତ କାରଣକୁ ବନ୍ଦକରିବା କେମିତି ?

'କାହିଁକି ?, ଲୋକେ ଯଦି ପାଇଖାନା କରି ଝାଡ଼ା ଫେରନ୍ତେ, ତେବେ ପଡ଼ିଆରେ ଝାଡ଼ା ଫେରିବା ଦରକାର ହୁଅନ୍ତା ନି । ତେଣୁ ବାୟୁ କାହିଁକି ଦୂଷିତ ହୁଅନ୍ତା ?

ଆମ ଗାଁର ଲୋକେ ତ ଗରିବ, ସେମାନେ କ'ଣ ପାଇଖାନା କରି ପାରିବେ ?

ହେଲେ ଗୋଟିଏ ଖାତ କରି ଯଦି ଝାଡ଼ା ଫେରନ୍ତେ, ତେବେ ହୁଅନ୍ତା । ବାୟୁ ଏତେ ଦୂଷିତ ହୁଅନ୍ତା ନି । ଝାଡ଼ା ଫେରିସାରି ମାଟିରେ ଢାଙ୍କି ଦିଅନ୍ତେ । କିଛିଦିନ ପରେ ସିଏ ଖତ ହୋଇଯାନ୍ତା ।

ବାୟୁମଣ୍ଡଳ କିପରି ଦୂଷିତ ହେଉଛି

ଏହି ଝାଡ଼ା ଫେରିବା ଯୋଗୁଁ କ'ଣ ଆମ ବାୟୁଖାଲି ଦୂଷିତ ହେଉଛି କି ? 'ନା, ସିଏ ହେଲି ଗୋଟିଏ କାରଣ । ଆଉ ଗୋଟିଏ କାରଣ ହେଉଛି, ଆମ ଅଳିଆ ଗଦା, ଗୋବର ଗଦା । ଆମେ ଗୁହାଳ ଗୋବର, ଘରର ଅଳିଆ ବାହାରେ ଗଦା କରି ଦେଉଛୁଁ । ସେଥିରୁ ନାନା ଦୁର୍ଗନ୍ଧ ବାହାରି ଚାରିଆଡ଼ ଦୂଷିତ କରିପକାଉଛି । ଏଥିରେ ବାୟୁ ଦୂଷିତ ହେଉଛି, ଭୂଇଁ ମଧ୍ୟ ଦୂଷିତ ହେଉଛି । ଆମେ ଚୁଲୀ ଜାଳି ଭାତ ରାନ୍ଧୁଛୁ । ଏଥିରୁ ଧୂଆଁ ବାହାରି ବାୟୁକୁ ମଧ୍ୟ ଦୂଷିତ କରୁଛି । ତୁ କ'ଣ ଭାବୁଛୁ ମଣ୍ଟୁ, ଖାଲି ଆମ ଗାଁବାୟୁ ଦୂଷିତ ହେଉଛି । ନା, ସହର ବାୟୁ ମଧ୍ୟ ଦୂଷିତ ହେଉଛି ।

'କେମିତି ଭାଇ, ସେଠିତ ଲୋକେ ପାଇଖାନାରେ ଝାଡ଼ା ଫେରୁଛନ୍ତି, କଳ ପାଣି ପିଉଛନ୍ତି । ସେମାନଙ୍କ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ବି ଭଲ ଅଛି, ତ ପରିଷ୍କାର ପରିଛନ୍ନ, ନିତ ଓଳା ହେଉଛି । ସେଠି ବାୟୁ କେମିତି ଦୂଷିତ ହେଉଛି ?'

'ଆରେ, ସେଠି ହରବଖତ, କେତେ ଗାଡ଼ି, ଘୋଡ଼ା, ମଟର ସବୁ ଯା ଆସ କରୁଛି ଦେଖୁନୁ । ସେଥିରୁ ଯେଉଁ ଦୂଷିତ ଧୂଳି, ଧୂଆଁ ବାହାରୁଛି, ସେସବୁ ସେଠା ବାୟୁକୁ ଦୂଷିତ କରିପକାଉଛି । ସେଠି ବଡ଼ ବଡ଼ ନାଳ ନର୍ଦ୍ଦମା ଅଛି । ସେଥିରୁ ଗନ୍ଧ ଗ୍ୟାସ ସବୁ ବାହାରୁଛି । ସେସବୁ ସେଠା ବାୟୁକୁ ଦୂଷିତ କରୁଛି ।

ମଟରଗାଡ଼ିରୁ ଯେଉଁ ଗ୍ୟାସ ବାହାରୁଛି, ସେ କ'ଣ ବିଷାକ୍ତ ?

ଆରେ, କ'ଣ କହିବାକୁ ଅଛି । ସେ ଗ୍ୟାସ ପରା ଭାରି ବିଷାକ୍ତ । ମଟରଗାଡ଼ି ଧୂଆଁରେ କାର୍ବନ ମନକ୍ସାଇଡ଼, ଅଙ୍ଗାରକାମ୍ଳ ଆଦି ବିଷାକ୍ତ ଗ୍ୟାସ ରହିଛି । ସେସବୁ ଗ୍ୟାସ ମଣିଷ ପାଇଁ ବିଷାକ୍ତ । ନାନା ପ୍ରକାର ରୋଗ ସୃଷ୍ଟି ମୂଳରେ ଏହି ଗ୍ୟାସ ।

ଆମେ ବି ତ ଭାଇ, ନିଶ୍ୱାସରେ ଅଙ୍ଗାରକାମ୍ଳ ଛାଡ଼ୁଁ ।

ହଁ, ଆମେ ବି ବାୟୁମଣ୍ଡଳକୁ ବିଷାକ୍ତ କରୁଛୁଁ । ଗୋଟିଏ ମଟରଗାଡ଼ି ମିନିଟକରେ ଯେତିକି ଅଙ୍ଗାରକାମ୍ଳ ଛାଡ଼ୁଛି, ଦେଢ଼ହଜାର ଲୋକ ମିନିଟରେ ସେତିକି ଛାଡ଼ୁଥିବେ କି ନାହିଁ ସନ୍ଦେହ । ଆମେ ରାନ୍ଧିଲା ବେଳେ ଯେଉଁ କାଠ, କୋଇଲା ଜାଳୁଛୁଁ, ସେଥିରୁ ମଧ୍ୟ ଢେର ଅଙ୍ଗାରକାମ୍ଳ ବାହାରୁଛି । ରେଳଗାଡ଼ି ଧୂଆଁ ମଧ୍ୟ ସେମିତି କେତେ ବିଷାକ୍ତ ଗ୍ୟାସରେ ପୂର୍ଣ୍ଣ । କଳକାରଖାନାର ଧୂଆଁ ମଧ୍ୟ କେତେ ବିଷାକ୍ତ ଗ୍ୟାସ ଛାଡ଼ୁଛି ।

ମଟରଗାଡ଼ି ତ ରହିବ । ରେଲଗାଡ଼ି ତ ରହିବ । ଆମେ ତ ଚୁଲ୍ଲୀରେ ରନ୍ଧାବଢ଼ା କରିବା । ନ ହେଲେ ଚଳିପାରିବା ନାହିଁ । ତେବେ ଏହି ଯେଉଁ ଦୂଷିତ ହେଉଛି, ତାହା ବନ୍ଦହେବ କେମିତି ?

'ଗାଁମାନଙ୍କରେ ମଟରଗାଡ଼ି କି ରେଲଗାଡ଼ି ବାୟୁକୁ ସେତେ ଦୂଷିତ କରିପାରନ୍ତି ନି । କାହିଁକି ନା, ଗାଁ ମାନଙ୍କରେ ମୁକ୍ତବାୟୁର ପରିମାଣ ବେଶି । ସହରମାନଙ୍କରେ ଲୋକମାନେ ତ ଖୁନ୍ଦାଖୁନ୍ଦିହୋଇ ଥାନ୍ତି । ସେଠି ବାୟୁ ପରିମାଣ କମ୍ । ତେଣୁ ବାୟୁ ସେଠାରେ ଅଧିକ ଦୂଷିତ ହେବା ସମ୍ଭାବନା ।

'ତା ହେଲେ ଆମେ କ'ଣ କରିବା ?'

'ସହରମାନଙ୍କରେ ମଟର, ଟ୍ରକ୍ ଆଦିକୁ ଚଳାଚଳ କରିବାକୁ ଦେବାନି ।'

ତା ହେଲେ ଲୋକେ ଯିବା ଆସିବା କରିବେ କେମିତି ?

'ସେଠି ଇଲେକ୍‌ଟ୍ରିକ୍ କାର, ଟ୍ରାମ୍, ବସ୍, ଭୂଇଁତଳେ ଇଲେକ୍‌ଟ୍ରିକ୍ ଟ୍ରେନ୍ ଚଳାଇବାକୁ ପଡ଼ିବ । ସେଥିରେ ଲୋକେ ଯା ଆସ କରିବେ । ମଟର, ଟ୍ରକ ସବୁ ସହର ବାହାରେ ଅଟକିବ ।'

'ନାଳ, ନର୍ଦ୍ଦମାକୁ ପୁଣି କ'ଣ କରିବା ?'

ଖୋଲା ନାଳ, ନର୍ଦ୍ଦମା ନ କରି ଆବଦ୍ଧ ନଳା କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ । ଲୋକେ ବାହାରେ ଯେମିତି ଝାଡ଼ା ପରିସ୍ରା ନ କରନ୍ତି, ସେମାନଙ୍କୁ ବୁଝାଇବାକୁ ପଡ଼ିବ । କଡ଼ା ଆଇନ କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ । କୋଇଲା, କାଠ ଯାଗାରେ ଇଲେକ୍‌ଟ୍ରିକ୍, ବା ରନ୍ଧନ ଗ୍ୟାସରେ ରନ୍ଧାରନ୍ଧି କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ ।

'ଭାଇ, ସେଦିନ ଆଈ କହୁଥିଲେ, ଆଜିକାଲି କାଳେ ଆଗଭଳି ଶୀତ ହେଉନି । ଏହା କ'ଣ ସତ ?'

'ହଁ, ସତ ।'

'କାହିଁକି ଭାଇ ?'

'ବାୟୁରେ ଅଙ୍ଗାରକାମ୍ଳର ପରିମାଣ ବଢ଼ି ଯାଉଛି ବୋଲି । ଆଗ କାଳରେ ଆମ ବାୟୁମଣ୍ଡଳରେ ଆଜିକାଲିକା ଭଳି ଏତେ ଅଙ୍ଗାରକାମ୍ଳ ନଥିଲି । ଏହି ଅଙ୍ଗାରକାମ୍ଳ ବଢ଼ିଯାଉଛି ବୋଲି ଥଣ୍ଡା କମିଯାଉଛି । ବାୟୁ ଦୂଷିତ କରିଣର ଏହା ଏକ ପ୍ରଭାବ ।'

'କାହିଁକି ବଢ଼ିଯାଉଛି ଭାଇ', ଆଗକାଳରେ ବଢ଼ିଯାଉ ନ ଥିଲି, ଆଜିକାଲି ବଢ଼ିଯାଉଛି କାହିଁକି ?

'ଆମର, ଆଗକାଳରେ ଆଜିକାଲିକା ଭଳି ଏତେଲୋକ ନ ଥିଲେ । ଆଗକାଳରେ ଯେତେ ଗଛ ଥିଲି, ଆଜିକାଲି ସେତେ ଗଛ ନାହିଁ । ଲୋକେ ବଢ଼ି ଯାଉଛନ୍ତି, ଗଛ କମି ଯାଉଛି ବୋଲି ଆମ ଆକାଶ ମଣ୍ଡଳରେ ଅଙ୍ଗାରକାମ୍ଳ ଗ୍ୟାସ୍‌ର ପରିମାଣ ବଢ଼ିଯାଉଛି । ଲୋକେ ଯଦି ଆଖିବୁଜା ଗଛ କାଟି ପକାଇବେ, ତେବେ ଏହି ପରିମାଣ ବଢ଼ିବ ନାହିଁ ତ ଆଉ କ'ଣ ହେବ ?

'ଏମିତ କାହିଁକି ହେଉଛି, ଭାଇ ?'

ତୁ ଜାଣିନୁ ମଣ୍ଟୁ, ଆମେ ଯେଉଁ ଅଙ୍ଗାରକାମ୍ଳ ନିଃଶ୍ୱାସରେ ଛାଡ଼ୁଁ, ତାକୁ ଗଛ ଗ୍ରହଣ କରି ଅମ୍ଳଜାନ ଗ୍ୟାସ୍ ଛାଡ଼େ । ଆମେ ପୁଣି ସେ ଅମ୍ଳଜାନକୁ ନିଃଶ୍ୱାସରେ ନେଉ । ଗଛ ଯଦି କମିଯିବ, ଲୋକେ ଯଦି ବଢ଼ିଯିବେ, ତେବେ ଅଙ୍ଗାରକାମ୍ଳ ପରିମାଣ ବଢ଼ିଯିବ । ଏହାରି ଯୋଗୁଁ ଆଜିକାଲି ଶୀତଦିନେ ଥଣ୍ଡା ହେଉନି, ଗରମଦିନେ ଅଧିକ ଗରମ ହେଉଛି ।

ଅଧିକ ଗଛ କାଟିଲେ ବାୟୁମଣ୍ଡଳ ଦୂଷିତ ହୁଏ

'ତା ହେଲେ ଆମେ ଏଥିରୁ କେମିତି ରକ୍ଷା ପାଇବା ?'

'ଅଧିକ ଗଛ ଲଗାଇଲେ ଓ ବଣଜଙ୍ଗଲ ସବୁ ନ କାଟିଲେ ।

ସମସ୍ତେ ସମସ୍ତଙ୍କ ବାଡ଼ି ବଗିଚାରେ ଗଛ ଲଗାଇବେ । ରାସ୍ତା ଘାଟରେ ଗଛସବୁ ଲଗାଇବେ । ବଣରେ ଗଛ ଲଗାଇବେ । ଗଛ ସଂଖ୍ୟା ବଢ଼ିଲେ ଅଙ୍ଗାରକାମ୍ଳ ପରିମାଣ କମିଯିବ । ବାୟୁରେ ଆଉ ଯେଉଁ ଦୂଷିତ ଗ୍ୟାସ୍‌ସବୁ ମିଶୁଛି, ସେସବୁକୁ ମଧ୍ୟ ଗଛର ପତ୍ର ଶୋଷିନେଇ ବାୟୁକୁ ଶୋଧନ କରିଦେବ । ଆଗଭଳି ଶୀତ ଦିନେ ଭଲ ଶୀତ ହେବ । ଗରମ ଦିନେ କମ୍ ଗରମ ହେବ । ବର୍ଷା ଦିନେ ମଧ୍ୟ ଭଲ ବର୍ଷା ହେବ । ଏହି ଦୂଷିତବାୟୁ ଯୋଗୁଁ ହେଉଥିବା ରୋଗସବୁ କମିଯିବ । ଆମେ ଭଲରେ ରହିପାରିବା ।

ଜଳ ଦୂଷିତ ହୁଏ କେମିତି ?

'ଭାଇ, ଗୋଟିଏ କଥା ପଚାରିବି କହିବ ? ତୁମେ ସେଦିନ କହୁଥିଲ, ଆମ ବାୟୁମଣ୍ଡଳ ଦୂଷିତ ହୋଇଯାଉଛି । ବାୟୁମଣ୍ଡଳ ଯେଉଁ ପରିମାଣରେ ଦୂଷିତ ହେଉଛି, ଜଳ କ'ଣ ସେହି ପରିମାଣରେ ଦୂଷିତ ହେଉଛି ?'

'ହଁ, ତୁ ପରା ନିଜେ ସେଦିନ ଦେଖିଲୁ, ଚନ୍ଦନ ପୋଖରୀରେ । ଆମ ଲୋକମାନେ କିଛି ଜାଣି ନ ଥିବାରୁ ସେମାନେ ପୋଖରୀ ଜଳକୁ ଦୂଷିତ କରି ପକାଉଛନ୍ତି । ନଦୀ ଜଳ ମଧ୍ୟ ସେଇଆ । ତେବେ ନଦୀ ଜଳ ବହିଯାଉ ଥିବାରୁ ଏହା କମ୍ ଦୂଷିତ ହୁଏ ।'

'କୂଅ ଜଳ ତ ଭାଇ ଦୂଷିତ ହେଉ ନ ଥିବ ?'

'ନା, କୂଅ ଜଳ ବି ଦୂଷିତ ହେଉଛି ।'

କେମିତି ? କୂଅରେ ତ କେହି ଗାଧୋଉ ନାହାନ୍ତି । କୂଅ ଜଳ କେମିତି ଦୂଷିତ ହେଉଛି ।

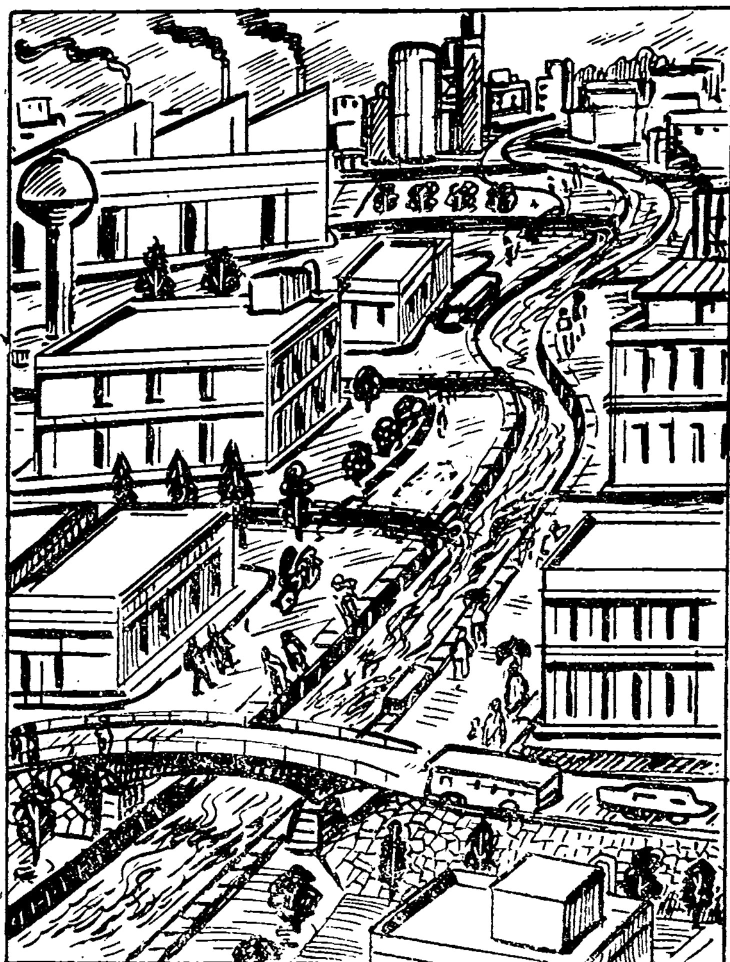
ତୁ ଗଲୁ, ଦେଖିବୁ, ଆମ ମହାଦେବ ମନ୍ଦିର ପାଖରେ ଯେଉଁ କୂଅ ଅଛି, ତା' ଜଳ କେମିତି ଦୂଷିତ ହେଉଛି । ସେହି କୂଅରୁ ଲୋକେ ପାଣି ଆଣି ପିଉଛନ୍ତି । ତୁ ଦେଖିବୁ, କୂଅ ପାଖ ଚଉତରାରେ ଲୋକେ ପାଣିଢାଳ ଗାଧୋଉଛନ୍ତି । ସେହି ଗାଧୁଆ ପାଣି କୂଅରେ ପଡ଼ୁଛି । କୂଅପାଣି କେମିତି ଦୂଷିତ ନ ହେବ ! ଲୋକମାନେ ଯେଖା ଘରର ବାଲ୍ଟି, ମାଠିଆ କୂଅରେ ପକାଇ ପାଣି କାଢ଼ୁଛନ୍ତି । ସେସବୁ ତ ପରିଷ୍କାର ପରିଚ୍ଛନ୍ନ ନୁହେଁ । କାହା ଘରେ କ'ଣ ରୋଗ ବା ବ୍ୟାଧି ଥିବ । ତହିଁର ଜୀବାଣୁ ଯଦି ଏଥିରେ ଲାଗିଥାଏ, ତେବେ କୂଅ ଜଳ ଦୂଷିତ ହେଲା ।

'ତା ହେଲେ କ'ଣ କରାଯିବ ଭାଇ ?'

କୂଅରେ ସମସ୍ତଙ୍କ ବାଲ୍ଟି କି ମାଠିଆ ପଶିବା କଥା ନୁହେଁ । କୂଅ ପାଖରେ ଗୋଟିଏ ବାଲ୍ଟି ଥିବ, ସେଇ ବାଲ୍ଟିରେ ସମସ୍ତେ ପାଣି କାଢ଼ି ନିଜ ନିଜ ମାଠିଆ, ବାଲ୍ଟିରେ ପୂରାଇ ନିଜ ନିଜ ଘରକୁ ନେବେ । କୂଅମୂଳ ଚଉତରାରେ କାହାକୁ ଗାଧୋଇବାକୁ ଦିଆଯିବ ନାହିଁ । ଲୁଗାପଟା କି ବାସନ କୁସନ କୂଅ ମୂଳରେ ସଫା କରାଯିବନି । କୂଅ ମାଟିରେ ତିଆରି ନ ହୋଇ ପକ୍କା ହୋଇ ତିଆରି ହେବା ଭଲ । ଏସବୁ କଲେ ଯାଇ କୂଅ ଜଳ ଭଲ ରହିବ ।

'ତୁମେ କହୁଥିଲ ପରା ନଦୀଜଳ ପୋଖରୀ ଜଳଭଳି ସହଜରେ ଦୂଷିତ ହୁଏନି । ତେବେ ନଦୀଜଳ କଣ କିଛି ପରିମାଣରେ ଦୂଷିତ ହୁଏ ?'

ହଁ ନଦୀଜଳ ଦୂଷିତ ହୁଏ । ଆମ ଲୋକେ ଯଦି ସାବଧାନ ନ ହେବେ, ନଦୀଜଳ ଦୂଷିତ ହୋଇଯିବ । ଗାଁ ଓ ସହରରେ ରୋଗ ମହାମାରୀ ଲାଗିପାରେ । ଲୋକେ ଯଦି ରୋଗୀର ମଇଳା ଲୁଗା ନେଇ ନଈରେ ଧୋଇବେ, ନଈଜଳ

କାରଖାନାର ଦୂଷିତ ଜଳ ନଦୀଜଳରେ ମିଶୁଛି

ଦୂଷିତ ହୋଇଯିବ । ବଡ଼ ବଡ଼ ସହରରେ ନାଳ ନର୍ଦ୍ଦମାର ଦୂଷିତ ଜଳ ନଈ ଭିତରକୁ ଛାଡ଼ିଦିଅନ୍ତି । ନଈ କୂଳରେ କଳକାରଖାନା ଥିଲେ, ସେସବୁ କଳ-କାରଖାନାର ଦୂଷିତ ଜଳ ନଈକୁ ଛାଡ଼ି ଦିଅନ୍ତି । ଏହା ଫଳରେ ନଦୀଜଳ ଦୂଷିତ ହୋଇଯାଏ ।

'ହଁ, ସେଇଥି ପାଇଁ ବୋଧେ ଭାଇ ଗଙ୍ଗାପାଣି ଦୂଷିତ ହୋଇଯାଉଛି ।' ଗଙ୍ଗାପାଣି କେତେ ପବିତ୍ର, କିନ୍ତୁ ବୈଜ୍ଞାନିକମାନେ କହୁଛନ୍ତି, ବର୍ତ୍ତମାନ ଗଙ୍ଗାପାଣି ଖୁବ୍ ଅଶୁଦ୍ଧ, ଅପବିତ୍ର ।

'ସେଇଥିପାଇଁ ପରା ଭାରତ ସରକାର ଗଙ୍ଗା ପରିଶୋଧନ ଯୋଜନା ଆରମ୍ଭ କରିଛନ୍ତି ।'

'ଗଙ୍ଗାନଦୀ ହିମାଳୟରୁ ବାହାରିଲାବେଳେ ଏହାର ଜଳ ତ ଦୂଷିତ ନୂହେଁ ଭାଇ ?'

'ନା, ହିମାଳୟରୁ ବାହାରିଲା ବେଳେ ଏହା ବେଶ୍ ଶୁଦ୍ଧ ଓ ପବିତ୍ର ଥାଏ । ହରିଦ୍ୱାର ପାଖରୁ ଗଙ୍ଗାଜଳ ଦୂଷିତ ହେବା ଆରମ୍ଭ କରେ । ଗଙ୍ଗା କୂଳରେ କାନପୁର, ଏଲାହାବାଦ, ବନାରସ, ପାଟନା, କଲିକତା ଭଳି ଖୁବ୍ ବଡ଼ ବଡ଼ ସହର ଓ ଅସଂଖ୍ୟ କଳକାରଖାନା ରହିଛି । ଏହି ସବୁ ସହରର ଦୂଷିତ ପାଣି ଓ କଳକାରଖାନାର ଦୂଷିତ ଜଳ ଗଙ୍ଗା ନଦୀକୁ ଛାଡ଼ି ଦେଉଛନ୍ତି । ସେ ପରିସ୍ଥିତିରେ ଗଙ୍ଗା ଜଳ ଦୂଷିତ ନ ହେବ କେମିତି ?'

ଏ ସବୁ ସହର କି କଳକାରଖାନା ସବୁକୁ ଗଙ୍ଗାନଦୀ କୂଳରୁ ଉଠାଇ ହେବ କି ? ତେବେ ଗଙ୍ଗାର ଦୂଷିତ ପରିବେଶକୁ ରୋକାଯିବ କେମିତି ? ଆମେ ଯଦି ସବୁ କଳକାରଖାନାକୁ ବାଧ୍ୟ କରିବା, ସେମାନେ ଯନ୍ତ୍ର ବସାଇ ସେମାନଙ୍କ ଦୂଷିତ ଜଳକୁ ଆଗ ଶୋଧନ କରନ୍ତୁ, ତା ପରେ ଯାଇ ସେ ଜଳକୁ ନଦୀକୁ

ଛାଡ଼ିବେ । ତେବେ ଯାଇ ଗଙ୍ଗାଜଳ ପ୍ରଦୂଷଣ ବନ୍ଦ ହେବ । ଗଙ୍ଗା କୂଳରେ ଯେଉଁ ସବୁ ସହର ଅଛି, ଆମେ ସେମାନଙ୍କୁ କହିବା, ସେମାନେ ଆଗ ବିଭିନ୍ନ ଉପାୟରେ ସେମାନଙ୍କ ନର୍ଦ୍ଦମା ପାଣିକୁ ଶୋଧନ କରନ୍ତୁ । ତା'ପରେ ଯାଇ ନଈକୁ ଛାଡ଼ିବେ ।'

'ଏହା କ'ଣ ସମ୍ଭବ ଭାଇ ?'

ହଁ, ସମ୍ଭବ ହେବନି କାହିଁକି ?

ତା'ହେଲେ ସେମାନେ କରୁନାହାନ୍ତି କାହିଁକି ?

ତା କଲେ ସେମାନଙ୍କୁ ବହୁତ ଅଧିକ ପଇସା ଖରଚ କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ । ନାଳ ନର୍ଦ୍ଦମା ଜଳକୁ ଶୋଧନ କରିବା କମ୍ ଖର୍ଚ୍ଚାନ୍ତକଜନକ, ନୁହେଁ । ତେଣୁ ଏତେ ଖର୍ଚ୍ଚକୁ କିଏ ଯାଉଛି ? ନଦୀ ଭିତରକୁ ଛାଡ଼ିଦେଲେ ଗଲା । କିନ୍ତୁ ସେମାନେ ଭୁଲି ଯାଉଛନ୍ତି ଯେ ସେହି ଜଳକୁ କେତେଲୋକ ପାନୀୟ ଭାବରେ ବ୍ୟବହାର କରୁଛନ୍ତି । କେତେଲୋକ ପବିତ୍ର ଗଙ୍ଗାନଦୀରେ ସ୍ନାନ କରୁଛନ୍ତି । ଏସବୁ ଦୂଷିତଜଳ ଯଦି ପବିତ୍ର ଗଙ୍ଗାଜଳରେ ମିଶେ, ତେବେ ଲୋକମାନେ ରୋଗରୁ କଷ୍ଟ ପାଇବା ହିଁ ସାର ହେବ । ଗଙ୍ଗାସ୍ନାନର ପୁଣ୍ୟ କେହି ପାଇପାରିବେ ନାହିଁ ।

'ଆମ ଲୋକେ ଯଦି ସେତକ ବୁଝିଥାନ୍ତେ, ତେବେ ଆମ ଅବସ୍ଥା ଆଜି ଏତେ ଖରାପ ହୋଇ ନ ଥାନ୍ତା । ଆମ ଚାରିଆଡ଼ ଏତେ ଦୂଷିତ ହୋଇ ଆମ ଜୀବନକୁ ସଂକଟାପନ୍ନ କରୁ ନ ଥାନ୍ତା । ଆରେ, ଗଙ୍ଗାଜଳ କ'ଣ ଖାଲି ସେତିକରେ ଦୂଷିତ ହେଉଛି । ଲୋକେ ମଲାମଣିଷକୁ ଗଙ୍ଗା ନଦୀରେ ପୋପାଡ଼ି ଦେଉଛନ୍ତି । କ'ଣ ନା ସେ ଲୋକ ମୃତ୍ୟୁପରେ ସ୍ୱର୍ଗଗାମୀ ହେବ । କି ବିରାଟ ଅନ୍ଧ ବିଶ୍ୱାସ !

'ହଁ, ସତରେ ଭାଇ, ସେଦିନ ବାପା କହୁଥିଲେ, ସେ ଗଲାମାସରେ ଯେତେବେଳେ ବନାରସ ଯାଇଥିଲେ, ସେ ଦେଖିଲେ ଯେ ଗଙ୍ଗା ନଈରେ ଗୋଟାଏ ମଲାଗୋରୁ ଭାସୁଛି । ଏହାର ଗୋଟାସାରା ଦେହ ପଚି ଯାଇଛି । କେହି ତାକୁ ଗଙ୍ଗା ନଦୀରୁ ବାହାର କରୁନାହାନ୍ତି । ଲୋକେ ସେହି ଗନ୍ଧରେ ସେଇଠି ଗାଧୋଉଛନ୍ତି ।'

'ଏଇଟା ଖାଲି ଆମ ଗଙ୍ଗାନଦୀ ପାଇଁ ନୁହେଁ । ଆମ ଦେଶର ଅନ୍ୟ ବହୁତେ ସବୁ ନଈର ଅବସ୍ଥା ସେଇଆ । ତୁମେ ଦେଖିବ ବହୁ ସହରର କଳକାରଖାନା ନଦୀକୂଳରେ ଗଢ଼ି ଉଠୁଛି । ସେସବୁ ସହର ଓ କଳକାରଖାନାର ଦୂଷିତ ପାଣି ସେହିସବୁ ନଈରେ ମିଶୁଛି । ତେଣୁ ଆମ ଦେଶର କୌଣସି ନଈର ପାଣି ଆଉ ଦୂଷିତ ନ ହୋଇ ରହିନି ।

'ହ୍ରଦ ପାଣି କି ସମୁଦ୍ର ପାଣି କ'ଣ ଦୂଷିତ ହେଉଛି ?'

'ହଁ, ସେସବୁ ବାଦ୍ ଯିବ କାହିଁକି ? ଯେଉଁସବୁ ହ୍ରଦ କୂଳରେ ବଡ଼ବଡ଼ ସହର କି କଳକାରଖାନା ଗଢ଼ି ଉଠିଛି, ସେସବୁ ସହର ଓ କଳକାରଖାନାର ମଇଳା ପାଣି ସେଥିରେ ମିଶୁଛି । ସମୁଦ୍ରରେ ମଧ୍ୟ ସେଇଆ । ସମୁଦ୍ର ପାଣି ଦୂଷିତ ହେବାରୁ ମାଛମାନେ ମଧ୍ୟ ମରି ଯାଉଛନ୍ତି ।

ପରିବେଶ ଦୂଷିତ ହେଲେ ଆମର କ'ଣ କ୍ଷତି ହୁଏ

'ତୁମେ ଜାଣିଛ ଭାଇ, ଆମ ପାଖ ଗାଁ ଦନେଇପୁରରେ ଝାଡ଼ାବାନ୍ତି ଲାଗିଛି । ଲୋକେ ମଶାମାଛି ଭଳି ମରି ଯାଉଛନ୍ତି ।'

'ଆଁ, ଦନେଇପୁରରେ କଲେରା ଲାଗିଛି ? ତୋତେ କିଏ କହିଲା ?'

ବୋଉ କହୁଥିଲା, କଲେରା ଇଞ୍ଜେକସନ ଆମ ଗାଁରେ ଦିଆଯାଉଛି । ଆମ ଘରକୁ ଆଜି ଆସିବ, ଦେବାପାଇଁ ।

ତୁ ଜାଣିଛୁ, ମଣ୍ଟୁ ଏହି କଲେରା ଲାଗିବାଟା ପରିବେଶ ଦୂଷିତକରଣର ଏକ ସାକ୍ଷୀ । ଆମେ ଜଳକୁ ଦୂଷିତ କଲେ କଲେରା ରୋଗ ବ୍ୟାପେ । ଦନେଇପୁରରେ ଯେତେବେଳେ କଲେରା ଆରମ୍ଭ ହେଲା, ସେଠା ଲୋକେ ଯଦି ରୋଗୀର ଲୁଗାପଟା, ମଳମୂତ୍ର ପୋଖରୀରେ ସଫାକରି ନ ଥାନ୍ତେ, କୂଅ, ପୋଖରୀର ଜଳକୁ ବିଶୋଧନ କରିଥାନ୍ତେ, ତେବେ କଲେରା ବ୍ୟାପି ନ ଥାନ୍ତା । ଆମ ଲୋକେ ତ ଜଳ ଦୂଷିତ ହେବା କଥା ଜାଣୁ ନାହାନ୍ତି । ତେଣୁ ରୋଗ ବ୍ୟାପି ଯାଇଛି । ଲୋକେ ମରି ଯାଉଛନ୍ତି ।

ପରିବେଶ ଦୂଷିତ ହେଲେ ଆଉ କ'ଣ କ'ଣ ରୋଗ ହୁଏ ଭାଇ ?

ଆରେ, କ'ଣ ଗୋଟେ ଦି'ଟା ରୋଗ, ଶହ ଶହ ପ୍ରକାର ରୋଗ ହୁଏ । ଏହି ପରିବେଶ ଦୂଷିତକରଣରୁ କଲେରା, ଟାଇଫଏଡ୍, ବସନ୍ତ, ମିଳିମିଳା ଠାରୁ ଆରମ୍ଭ କରି କର୍କଟ ରୋଗ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସବୁର ମୂଳ ଏହି ପରିବେଶ ପ୍ରଦୁଷଣ ।

'କର୍କଟ ରୋଗ କ'ଣ ପରିବେଶ ଦୂଷିତ କରଣ ଯୋଗୁଁ ହୁଏ ?'

ହଁ, ବୈଜ୍ଞାନିକମାନେ କହୁଛନ୍ତି, ଆଗକାଳ ଅପେକ୍ଷା ଆଜିକାଲି କର୍କଟ ରୋଗୀ ସଂଖ୍ୟା ବଢ଼ି ଯାଇଛି । ଖାଲି ଆମ ଦେଶରେ କାହିଁକି ପୃଥିବୀର ସବୁ ଦେଶରେ କର୍କଟ ରୋଗୀଙ୍କ ସଂଖ୍ୟା ମଧ୍ୟ ବଢ଼ିଛି । ଆମ ଲୋକେ ସିଗାରେଟ ଖାଇ ଧୂଆଁ ଛାଡ଼ୁଛନ୍ତି, ସେହି ଧୂଆଁ ପାଖରେ ବସିଥିବା ଲୋକଙ୍କ ପ୍ରଶ୍ୱାସରେ ସେମାନଙ୍କ ଦେହ ଭିତରକୁ ଯାଉଛି । ଏହା ଫଳରେ ସିଗାରେଟ ନ ଖାଇଲେ ମଧ୍ୟ କର୍କଟ ରୋଗ ହେବା ସମ୍ଭାବନା । କଳକାରଖାନାର ଧୂଆଁ, ମଟରଗାଡ଼ି,

ଟ୍ରକ୍, ବସ୍‌ର ଧୂଆଁ ନିଶ୍ଚିତ ଭାବରେ କର୍କଟରୋଗ କରାଏ ।

ଦୂଷିତ ପରିବେଶ ଆଉ କି କି ରୋଗ କରାଏ ଭାଇ ?

ଆରେ, ପରିବେଶ ଦୂଷିତ ହେବା ଯୋଗୁଁ ଏତେ ପ୍ରକାର ରୋଗହୁଏ ଯେ ତା'ର ହିସାବ ଦେଇ ହେବ ନି । ଦୂଷିତ ପରିବେଶରେ ରହିଲେ ନାନା ପ୍ରକାର ମାନସିକ ରୋଗହୁଏ । କେତେ ପ୍ରକାର ପେଟରୋଗ ହୁଏ । ଖାଦ୍ୟ ଭଲ ଭାବରେ ହଜମ ହୁଏନାହିଁ, ଅଗ୍ନିମାନ୍ଦ୍ୟ ପ୍ରଭୃତି କେତେ ପ୍ରକାର ରୋଗ ହୁଏ । ଦୂଷିତ ପରିବେଶ ଭିତରେ ରହିଲେ ମାନସିକ ବିକାରଜନିତ ରୋଗ ଜାତ ହୁଏ । ମନ ଚଢ଼ଚଢ଼ିଆ ହୁଏ । ଫୁସ୍‌ଫୁସ୍ ପ୍ରଦାହ, ବ୍ରୋକାଇଟ୍ ଆଦି କେତେ ପ୍ରକାର ମାରାତ୍ମକ ରୋଗହୁଏ । କଳକାରଖାନାକୁ ଆମର ଭୟ କରିବା କଥା । ଆମ ପରିବେଶକୁ ଦୂଷିତ କରିବାରେ ଏହାର କାମ ସବୁଠାରୁ ଅଧିକ ।

ଆରେ, ଗଲାବର୍ଷ ଯେଉଁ ଭୋପାଳ ଗ୍ୟାସ ଦୁର୍ଘଟଣା ଘଟିଲା, କେତେ ଲୋକ ମଲେ ତୁ ଜାଣିଛୁ ତ ? ଯେତେବେଳେ ସେହି ଦୁର୍ଘଟଣା ଘଟିଲା, ସେଠାକାର ବୈଜ୍ଞାନିକମାନେ ଯଦି ତାକୁ କୌଣସି ଉପାୟରେ ଆୟତ୍ତ କରି ପାରିଥାନ୍ତେ, ତେବେ ଏତେ ଲୋକ ମରି ନ ଥାନ୍ତେ । ଏଭଳି ବିପଦ ଯେ କାରଖାନରେ ବେଳେ ବେଳେ ଆସିପାରେ, ସେଥିପତି କିଛି ବ୍ୟବସ୍ଥା ପୂର୍ବରୁ କରାଯାଇ ନ ଥିଲା । ଏହା ସେଠା କାରଖାନାର ଚରମ ଦାୟିତ୍ୱହୀନତା ।

ହଁ ଭାଇ, ଏବେ ରୁଷିଆରେ ଯେଉଁ ଚେର୍ଣ୍ଣବିଲ ପରମାଣୁ ରିଆକ୍ଟର ଦୁର୍ଘଟଣା ଘଟିଲା, ସେ ମଧ୍ୟ ପରିବେଶକୁ ଏତେ ଦୂଷିତ କରି ପକାଇଲା ଯେ, ଢେର ଲୋକ ମରିଗଲେ ।

ହଁ, ବିଜ୍ଞାନର ଅଗ୍ରଗତିରେ ଏଭଳି ଦୁର୍ଘଟଣା ହେବ ହିଁ ହେବ । ତେବେ ସେଥିପ୍ରତି ସଜାଗ ରହି ଆମେ ଯଦି ବିହିତ ବ୍ୟବସ୍ଥା କରି ରଖିଥିବା, ତେବେ

ଏତେ ଲୋକ ମରିବେ ନା। ପରିବେଶ ଯେମିତି ଦୂଷିତ ନ ହୁଏ, ସେଥିପ୍ରତି ସଜାଗ ରହିଲେ, ଏଭଳି ବିପଦକୁ ଏଡ଼ାଇ ଦେଇ ହେବ । ଏହିସବୁ ଦେଖି ପରିବେଶ ସମ୍ପର୍କରେ ବୈଜ୍ଞାନିକମାନେ କ'ଣ କହନ୍ତି ଜାଣୁ ?

'କ'ଣ କହନ୍ତି ଭାଇ ?'

ସେମାନେ କହନ୍ତି, ଏହି ପରିବେଶ ଦୂଷିତକରଣ ଯଦି କ୍ରମାଗତ ଭାବରେ ଚାଲେ, ତେବେ ଭଲ ଶିଶୁ ପରିବର୍ତ୍ତେ ବିକଳାଙ୍ଗ ଶିଶୁ ଜନ୍ମ ନେବେ । ବୁଦ୍ଧି ନ ଥିବା ପିଲାଏ ଜନ୍ମ ପାଇବେ । ଜନ୍ମ ପାଉଥିବା ପୁଅ ଝିଅଙ୍କ ଅନୁପାତ ବଦଳିଯିବ । ଅଧାଅଧି ନ ହୋଇ କମ୍ ବେଶି ହୋଇଯିବ ।

ଆଁ, କମ୍ ବେଶି ହେଇଯିବ ?

ହଁ, ଜଣେ ଇଟାଲୀୟ ବୈଜ୍ଞାନିକ ହିସାବ କରି କହିଛନ୍ତି ଯେ ଏହି ଦୂଷିତକରଣ ଫଳରେ ଅଧିକ ଝିଅ ପିଲା ଜନ୍ମ ନେବେ । ପୁଅ ପିଲାଙ୍କ ସଂଖ୍ୟା କମିଯିବ । ଏହା ଫଳରେ ବହୁ ଯୁବତୀ ବିବାହ ପାଇଁ ବର ପାଇବେ ନାହିଁ । ସମାଜରେ ଭ୍ରଷ୍ଟାଚାର ବଢ଼ିଯିବ ।

'ଆଁ, ଏମିତି ହେଇଯିବ ?'

'ହଁ ରେ, ଖାଲି ସେତିକି ନୁହେଁ, ଧୀରେ ଧୀରେ ଆମ ଜନସଂଖ୍ୟା କମିଯିବ । ବହୁ ଲୋକ ମୃତ୍ୟୁମୁଖରେ ପଡ଼ିବେ । ଆମେ ଯଦି ପରିବେଶକୁ ନ ସୁଧାରୁଁ, ତେବେ ଦିନେ ପୃଥିବୀ ଜନମାନବ ଶୂନ୍ୟ ହୋଇଯିବ । ଲୋକେ ଡରୁଛନ୍ତି କ'ଣ ନା ତୃତୀୟ ମହାସମର ହେଲେ ପୃଥିବୀ ଧ୍ୱଂସ ପାଇଯିବ । କିନ୍ତୁ ମନେରଖ, ପୃଥିବୀ ଯଦି ଧ୍ୱଂସ ପାଇବ, ତେବେ ଏହି ପରିବେଶ ଦୂଷିତ କରଣରୁ, ତୃତୀୟ ମହାସମର ଯୋଗୁଁ ନହେଁ ।

ପରିବେଶ ସୁଧୁରିବ କେମିତି ?

'ଭାଇ, ତୁମେ ସେଦିନ ଖାଲି ପରିବେଶ କେମିତି ଦୂଷିତ ହୁଏ କହିଲ । କିନ୍ତୁ କହିଲ ତ ନି ଏହା କେମିତି ସୁଧୁରିଯାଇ ପାରିବ ? ପରିବେଶ ନ ସୁଧୁରିଲେ ତ ଆମେ ସମସ୍ତେ ଧ୍ୱଂସ ପାଇଯିବା । ପୃଥିବୀ ଜନଶୂନ୍ୟ ହୋଇଯିବ ।'

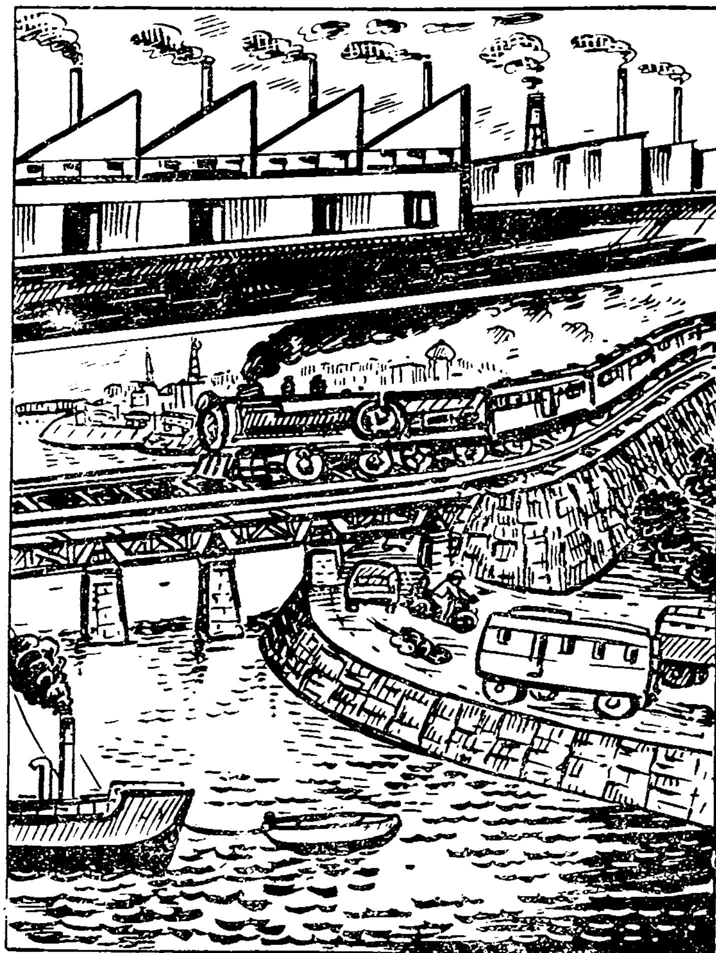
ପରିବେଶକୁ ସୁଧାରିବା ଆମ ସମସ୍ତଙ୍କର କାମ । ଆମେ ସମସ୍ତେ ଏଥିପ୍ରତି ସଜାଗ ହେବା ଦରକାର । ଆମେ ସମସ୍ତେ ସଜାଗ ହେଲେ ଏହା ସହଜରେ ସୁଧୁରି ଯିବ ।

'କେମିତି ଭାଇ ?'

ଆମ ପରିବେଶ ଦୂଷିତକରଣର ପ୍ରଧାନ କାରଣ ହେଲା, କଳକାରଖାନା ଓ ଯାନବାହନ । ଆମ ସରକାର ଯଦି ସବୁ କଳକାରଖାନାକୁ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦେବେ, ତୁମେ ତୁମର କାରଖାନାରୁ ବାହାରୁଥିବା ଦୂଷିତ ଗ୍ୟାସ୍‌କୁ ଶୋଧନ କରିସାରି ଆକାଶକୁ ଛାଡ଼ । ତୁମ କାରଖାନାରୁ ଯେଉଁ ସବୁ ମଇଳା ଜଳ ବାହାରୁଛି, ତାକୁ ଶୋଧନ କରିସାରି ନଦୀ ଆଉ ହ୍ରଦକୁ ଛାଡ଼ । ତେବେ ଯାଇ ସେମାନେ ତାହା କରିବେ । ସରକାର ବାଧ୍ୟ ନ କଲେ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସେମାନେ କରିବେ ନି ।

'କାହିଁକି ଭାଇ ? ସେମାନେ ତ ଜାଣୁଛନ୍ତି, ଏହା କଲେ ଲୋକମାନଙ୍କର ହିତ ହେଉଛି, ସେମାନଙ୍କ ଦେହ ପା ଖରାପ ହେଉଛି, ସେମାନେ ନ କରିବେ କାହିଁକି ?'

'ଆରେ, ସେଥିପାଇଁ ପୁଣି କୋଟି କୋଟି ଟଙ୍କା ଦରକାର । ଏତେ ଟଙ୍କା ଖଟେଇ ତ କାରଖାନା କରିଛନ୍ତି । ପୁଣି ଏତେ ଟଙ୍କା ଖଟାଇଲେ ଅଧିକ ଲାଭ ତ ହେବ ନି, ଖଟାଇବେ କାହିଁକି ?'

କଳକାରଖାନାରୁ ବାହାରୁଥିବା ଦୂଷିତ ଗ୍ୟାସ ଓ ଜଳ ଶୋଧନ କରାଯାଇ ଛଡ଼ାଯାଉଛି

'ଏହି ଦୂଷିତ ଜଳ ଓ ଗ୍ୟାସକୁ ଶୋଧନ କରିବା ପାଇଁ କ'ଣ ଯନ୍ତ୍ର ଅଛି ଭାଇ ?'

'ହଁ, ଆରେ ନାହିଁ ତ କ'ଣ ? କେତେ ପ୍ରକାର ଯନ୍ତ୍ର ରହିଛି । ସେ ଯନ୍ତ୍ର ବ୍ୟବହାର କଲେ ଚିମନିରୁ କଳାଧୂଆଁ କି ବିଷାକ୍ତ ବାଷ୍ପ ବାହାରିବ ନି । ସେହି ବାହାରୁଥିବା ବିଷାକ୍ତ ଗ୍ୟାସକୁ ନେଇ ସେଥିରୁ ନାନା ରାସାୟନିକ ପଦାର୍ଥ ତିଆରି କରାହେବ । ଏହିସବୁ ଆମର ଢେର କାମରେ ବି ଲାଗିବ ।'

'ଆଉ ନାଳ ନର୍ଦ୍ଦମାର ମଇଳା ଜଳ ?'

ଆଜକାଲି ଏମିତି ଉପାୟ ସବୁ ବାହାରିଲାଣି ଯେଉଁଥିରେ ଏହି ନାଳ-ନର୍ଦ୍ଦମା ପାଣିକୁ ପରିଷ୍କାର କରିହେବ । ସେ ପାଣି ପୁଣି ଏତେ ପରିଷ୍କୃତ ହୋଇଯିବ ଯେ ଆମେ ତାକୁ ପିଇପାରିବା । ଏହି ଶୋଧନବେଳେ ଯେଉଁ ଖଦଡ଼ା ଅଂଶ ବାହାରିବ, ତାହା ଉତ୍କୃଷ୍ଟ ସାର ହେବ । ଏହି ଖତକୁ ବ୍ୟବହାର କରି ଆମେ ଭଲ କୃଷି କରିପାରିବା ।

'ଯାନବାହନରୁ ଯେଉଁ ଦୂଷିତ ଗ୍ୟାସ ବାହାରୁଛି, ତାକୁ କେମିତି ଶୋଧନ କରିହେବ ?'

ସେସବୁ ଦୂଷିତ ଗ୍ୟାସକୁ ମଧ୍ୟ ଶୋଧନ କରିହେବ । ଯାନବାହନ ଇଞ୍ଜିନ ସହିତ ଏମିତି ଯନ୍ତ୍ର ଲଗାଇ ହେବ, ଯାହା ଫଳରେ ସେହି ଦୂଷିତ ଗ୍ୟାସ ଛାଣି ହୋଇ ରହିଯିବ । ଭଲ ଗ୍ୟାସ ବାହାରି ବାୟୁରେ ମିଶିବ । ତା ଛଡ଼ା ବଡ଼ ବଡ଼ ବସ, ଟ୍ରକ୍ ଆଦିକୁ ସହର ଭିତରକୁ ଛଡ଼ା ଯିବନି । ସହର ଭିତରେ ଇଲେକ୍‌ଟ୍ରିକ୍ ଟ୍ରାମ, ଟ୍ରଲିବସ୍ ଆଦି ଚଳପ୍ରଚଳ ହେବ । ତେଣୁ ସହରର ବାୟୁମଣ୍ଡଳ ଆଉ ଦୂଷିତ ହେବ ନି । ଏହି ବଡ଼ ବଡ଼ ଟ୍ରକ୍, ବସ୍ ଗାଁ ଦେଇ ରାସ୍ତାରେ ଗଲେ, ଗାଁ ବାୟୁମଣ୍ଡଳ ପ୍ରଶସ୍ତ ଥିବାରୁ ଖରାପ ହେବନି ।

ଗଛ ଲଗାଇବା ଠାରୁ ବଡ଼ ପୁଣ୍ୟ ଆଉ କିଛି ନାହିଁ

କଳକାରଖାନା ପାଇଁ କିଛି ଉପାୟ କରିହେବ । ସେମାନଙ୍କ ଗ୍ୟାସ ଆଉ ଆମ ଆକାଶ ମଣ୍ଡଳକୁ ଦୂଷିତ କରିବ ନ । କିନ୍ତୁ ଆମେ ଘରେ ଯେଉଁ ରନ୍ଧାବଢ଼ା କରୁଛୁ, ନାନା ପଦାର୍ଥ ଜାଳୁଛୁ, ସେଥିରେ ବହୁତ ଅଙ୍ଗାରକାମ୍ଳ ଗ୍ୟାସ ବାହାରୁଛି । ତା'ପାଇଁ କ'ଣ କରାଯିବ ? ତାକୁ ତ ବନ୍ଦ କରିହେବ ନ !

'ଆରେ, ଅଙ୍ଗାରକାମ୍ଳ କମିବ, ବେଶି ପରିମାଣରେ ଗଛ ଲଗାଇଲେ । ବାୟୁମଣ୍ଡଳର ଦୂଷିତକରଣକୁ କମାଇବା ପାଇଁ ଗଛ ଏକ ପ୍ରଧାନ ସମ୍ବଳ । ଆମ ଯୁଗରେ ଗଛ ଲଗାଇବା ଏକ ପୁଣ୍ୟ କାମ ବୋଲି ଧରାଯାଉଥିଲା । ଆଗ ଯୁଗରେ ରାଜା, ମହାରାଜା, ବୁଦ୍ଧିମନ୍ତ ଲୋକେ ରାସ୍ତାକଡ଼ରେ ଗଛ ଲଗାଉଥିଲେ । ଏହା ରାସ୍ତାର ପଥିକକୁ ଛାଇ ଦେଉଥିଲା । ସେମାନେ ଗଛମୂଳରେ ବିଶ୍ରାମ ନେଉଥିଲେ । ଆଜିକାଲି ତ ରାଜା ମହାରାଜାମାନେ ନାହାନ୍ତି । ଆମେ ସେଭଳି ଗଛ ଲଗାଇବା ଦରକାର । ଗଛ ଦୂଷିତ ବାୟୁକୁ ଶୋଧନ କରେ ।

'କେମିତି ?'

ଗଛରେ ଯେଉଁ ପତ୍ର ଥାଏ, ତାହା କ'ଣ କରେ ଜାଣ ? ଏହି ପତ୍ର ବାୟୁମଣ୍ଡଳରୁ ଅଙ୍ଗାରକାମ୍ଳ ଶୋଷିନିଏ । ଗଛ ଏଥିରୁ ଶ୍ୱେତସାର ତିଆରି କରି ଅମ୍ଳଜାନ ଗ୍ୟାସ୍ ବାହାର କରିଦିଏ । ଏହି ଶ୍ୱେତସାର, ଗଛକୁ ବଢ଼ିବାରେ ସାହାଯ୍ୟ କରେ । ଶେଷରେ ଶ୍ୱେତସାର ଖାଦ୍ୟ ଭାବରେ ଗଛର ଫଳରେ ଜମିରହେ । ଆମେ ତାକୁ ଖାଇ ଜୀବନ ଧାରଣ କରୁଁ । ଧାନ, ଗହମ, ଯଅ, ମକ୍କା ଆଦି ଶ୍ୱେତସାର ବାୟୁମଣ୍ଡଳର ଅଙ୍ଗାରକାମ୍ଳରୁ ତିଆରି ହୁଏ । ଆମ ବାୟୁମଣ୍ଡଳରେ ଯଦି ଅଙ୍ଗାରକାମ୍ଳ ନ ରହନ୍ତା, ତେବେ ଧାନ, ଗହମ ଆଦି ଗଛ

ହେବନି । ଆମେ ସମସ୍ତେ ଖାଦ୍ୟ ଅଭାବରୁ ମରିଯିବା । ଗଛ ଏହି ଯେଉଁ ଅମ୍ଳଜାନ ଗ୍ୟାସ୍ ଛାଡ଼େ, ଆମେ ତାକୁ ଗ୍ରହଣକରି ଜୀବନ ଧାରଣ କରୁଁ । ତେଣୁ ଆମେ ବଞ୍ଚିବାପାଇଁ ଗଛ ଲୋଡ଼ା ଓ ଗଛ ବଞ୍ଚିବାପାଇଁ ଆମେ ଲୋଡ଼ା ।

'ତୁମେ ସେଦିନ କହୁଥିଲ ନା, ଆମ ବାୟୁମଣ୍ଡଳରେ ଅଙ୍ଗାରକାମ୍ଳ ପରିମାଣ ବଢ଼ି ଯାଇଛି ।'

'ହଁ, ବଢ଼ିଯାଉଛି ତ । ଆମେ ଘରିଆଡ଼େ ଗଛକାଟି ପଦା କରିଦେଲୁଁ । ଆଗ ଯୁଗରେ ଆମ ଦେଶରେ ଯେତେ ବଣଜଙ୍ଗଲ ଥିଲା, ଆଜିକାଲି ତ ତାହା ଆଉ ନାହିଁ । ବୈଜ୍ଞାନିକମାନେ ଗଣନା କରି ଦେଖିଛନ୍ତି ଯେ ୪୦।୫୦ ବର୍ଷ ତଳେ ଆମ ଦେଶରେ ଯେତେ ବଣଜଙ୍ଗଲ ଥିଲା, ବର୍ତ୍ତମାନ ତା'ର ତିନିଭାଗରୁ ଭାଗେ ଅଛି କି ନାହିଁ ସନ୍ଦେହ । ଏଥିରେ ପୁଣି ଲୋକସଂଖ୍ୟା ଓ ପ୍ରାଣୀମାନଙ୍କ ସଂଖ୍ୟା ଦୁଇ ତିନିଗୁଣ ବଢ଼ିଯାଇଛି । ଗଛ ଛଡ଼ା ତ ଆଉ କେହି ଅଙ୍ଗାରକାମ୍ଳକୁ ନେଇ ଅମ୍ଳଜାନ ଦେଇପାରିବେ ନାହିଁ । ତେଣୁ ଆମ ବାୟୁମଣ୍ଡଳରେ ଅଙ୍ଗାରକାମ୍ଳ ବଢ଼ିଯିବାଛଡ଼ା ଅନ୍ୟଗତି ନାହିଁ । ଆମ ବାୟୁମଣ୍ଡଳରେ ଅଙ୍ଗାର-କାମ୍ଳ କମାଇବାକୁ ହେଲେ ଆମର ଢେର ଗଛ ଲଗାଇବା ଦରକାର । ଆସନ୍ତା ଦଶ ପନ୍ଦର ବର୍ଷ ଭିତରେ ଆମ ଗଛର ପରିମାଣ ୩।୪ ଗୁଣ ନ କଲେ ଆମେ ବଞ୍ଚି ପାରିବା ନି । ଆମ ଲୋକସଂଖ୍ୟା ପରା ଦିନକୁ ଦିନ ବଢ଼ିଯାଉଛି । ଗଛ ସଂଖ୍ୟା ନ ବଢ଼ାଇଲେ ଆମକୁ ଅମ୍ଳଜାନ ଦେବ କିଏ ?

'ଅଙ୍ଗାରକାମ୍ଳ ପରିମାଣ ବଢ଼ିଗଲେ, ଆଉ କ'ଣ କ୍ଷତି ହେବ ଭାଇ ?'

ଅଙ୍ଗାରକାମ୍ଳ ପରିମାଣ ବଢ଼ିଗଲେ ଆମ ବାୟୁର ଉତ୍ତାପ ବଢ଼ିଯିବ । ବାୟୁର ଉତ୍ତାପ ବଢ଼ିଗଲେ ଆମ ସମଗ୍ର ଦେଶରେ ଯେତେ ବରଫ ଜମାଟବାନ୍ଧି ରହିଛି, ସେସବୁ ତରଳିଯିବ । ଏହାଫଳରେ ସମୁଦ୍ରର ଜଳପତ୍ତନ ବଢ଼ିଯିବ । ସମୁଦ୍ର କୂଳରେ ଯେତେ ସହର, ଗାଁ ଜମିବାଡ଼ି ଅଛି ସେସବୁ ବୁଡ଼ିଯିବ ।

ସମୁଦ୍ର କୂଳର ବୋମ୍ବେ, କରାଚି, ନିଉୟର୍କ ଆଦି ବଡ଼ବଡ଼ ସହର ସମୁଦ୍ର ଜଳରେ ବୁଡ଼ିଯିବ । ବହୁ ଲୋକ ବାସଚ୍ୟୁତ ହୋଇଯିବେ । ଅସୁମାରି ଧନ ସମ୍ପତ୍ତି ନଷ୍ଟ ହୋଇଯିବ ।

'ଗଛର ପତ୍ର ଖାଲି ଅଙ୍ଗାରକାମ୍ଳକୁ ଶୋଷେ ନା ଅନ୍ୟ ବିଷାକ୍ତ ଗ୍ୟାସ୍‌କୁ ବି ଶୋଷିନିଏ ?'

ଗଛର ପତ୍ର ତା'ର ରନ୍ଧ୍ରରେ କିଛି ପରିମାଣର ବିଷାକ୍ତ ଗ୍ୟାସକୁ ଶୋଷି ନେଇ ରଖେ । ଯେତେବେଳେ ବର୍ଷା ହୁଏ, ସେସବୁ ବର୍ଷା ଜଳରେ ଧୋଇ ହୋଇ ଭୂମିକୁ ଖସି ଆସନ୍ତି । ତେଣୁ ବାୟୁମଣ୍ଡଳରେ ଅଳ୍ପ ପରିମାଣର ବିଷାକ୍ତ ଗ୍ୟାସ ଥିଲେ, ତାକୁ ଗଛର ପତ୍ର ସଫା କରିଦିଏ । ବେଶି ପରିମାଣରେ ଥିଲେ ପାରେ ନି । ବାୟୁରେ ଯଦି ଦୂଷିତ କଣିକା ଥାଏ, ତେବେ ତାହା ମଧ୍ୟ ପତ୍ର ନିଜ ରନ୍ଧ୍ରରେ ସ୍ଥାନ ଦିଏ । ତାହା ବର୍ଷାରେ ଧୋଇଯାଇ ଭୂମି ଉପରକୁ ଖସିଯାଏ । ଏହିଭଳି ଭାବରେ ବାୟୁ ଶୋଧନରେ ଗଛର ପତ୍ର ଢେର କାମ କରେ ।

'ହଁ ଭାଇ, ସେଇଥିପାଇଁ ଆମର ଅଧିକ ଗଛ ଲଗାଇବା ଦରକାର । ଆମେ ପ୍ରତିବର୍ଷ ଯେତିକ ଗଛ କାଟିବା, ତା'ର ଦୁଇଗୁଣ ଗଛ ଲଗାଇବା ।'

ହଁ, ଠିକ୍ କହିଛୁ, ଏହା ଯଦି ଆମେ କରୁଁ, ତେବେ ଆଉ କେତେ ବର୍ଷ ଭିତରେ ଆମ ପୃଥିବୀ ସବୁଜମାରେ ହସି ଉଠିବ । ଆମ ବାୟୁମଣ୍ଡଳ ଶୋଧିତ ହୋଇଯିବ । ତା ଯଦି ନ କରି ଆମେ ଗଛ କାଟୁଥିବୁଁ, ତେବେ ଆମ ଅବସ୍ଥା ଆଫ୍ରିକା ମହାଦେଶର ଏଥିଓପିଆ ରାଜ୍ୟ ଭଳି ହେବ ।

'ସେ ରାଜ୍ୟରେ କ'ଣ ହୋଇଛି ଭାଇ ?'

ଆଜକୁ ୪୦।୫୦ ବର୍ଷ ତଳେ, ସେ ଦେଶ ସୁଜଳା ସୁଫଳା ଜଙ୍ଗଲଭରା ଥିଲା । ଲୋକମାନେ ଆଖିବୁଜ ଗଛ କାଟି ବିକ୍ରୀ କରିଦେଲେ । ସେ ଦେଶରେ ବର୍ତ୍ତମାନ ଆଉ ଜଙ୍ଗଲ ନାହିଁ । ଏହା ଫଳରେ ସେ ଦେଶର ଜଳବାୟୁ ପୂରାପୂରି ବଦଳି ଯାଇଛି । ସେଠି ଆଉ ପୂର୍ବଭଳି ବର୍ଷା ହେଉନି । ସେ ସୁଜଳା ସୁଫଳା ଦେଶ ଆଉ ସେଭଳି ନାହିଁ । ସେଠି ବର୍ତ୍ତମାନ ସବୁଦିନେ ଦୁର୍ଭିକ୍ଷ । ଲୋକେ ଖାଇବାକୁ ପାଉନାହାନ୍ତି । ଖାଦ୍ୟାଭାବରୁ ନାନା ରୋଗ ସେମାନଙ୍କୁ ଅସ୍ଥି କଙ୍କାଳସାର କରି ସାରିଲାଣି ।

'ଆଁ, ଦେଶଟା ପୂରାପୂରି ନଷ୍ଟ ହୋଇଗଲା !'

ହଁ, ହେଲାନି ତ କ'ଣ ! ପୃଥିବୀର ଲୋକେ ଚାନ୍ଦା କରି ସେ ଦେଶକୁ ଟଙ୍କା ପଠାଉଛନ୍ତି । ସେମାନେ ସେହି ଦାନ ନେଇ ଢୋକେ ପିଇ ଦଣ୍ଡେ ଜୀଇ ଯାହାକିଛି ବଞ୍ଚି ରହିଛନ୍ତି । ପରିବେଶକୁ ନଷ୍ଟ କଲେ କି ବିପଦ, ତାହା ଏଥିଓପିଆ ରାଜ୍ୟ ଆମକୁ ଦେଖାଇ ଦେଉଛି । ଏଥିଓପିଆ, ଆମର ଚେତାବନୀ । ଆମେ ଯଦି ସେହିଭଳି ଜଙ୍ଗଲ ସଫା କରିଦେଉଁ, ତେବେ ଆମ ଅବସ୍ଥା ସେମିତି ହେବ । ଆଫ୍ରିକାର ଆଉ କେତେକ ଦେଶ ମଧ୍ୟ ଏଥିଓପିଆ ଅବସ୍ଥା ଆଡ଼କୁ ଗଲେଣି । ଆମେ ମଧ୍ୟ ସେ ଆଡ଼କୁ ଧୀରେ ଧୀରେ ଯାଉଛୁ ।

ସୁନାର ଭାରତ ମରୁଭୂମି ହୋଇଯିବ

ତୁମେ କ'ଣ କହୁଛ ଭାଇ, ଆମ ଦେଶ ଦିନେ ଏଥିଓପିଆ ରାଜ୍ୟ ଭଳି ହୋଇଯିବ ?

ହୋଇଯିବ କ'ଣରେ ? ହେଲାଣି ପରା !

'ଆଁ, ହେଲାଣି ?'

ହଁ, ହଁ, ଆମେ ଶେଷରେ ସେ ଆଡ଼କୁ ଆଗଉଛୁଁ । ବୈଜ୍ଞାନିକମାନେ କହୁଛନ୍ତି, ଆଖିବୁଜା ଗଛ କାଟିବା ଫଳରେ ରାଜପୁତନା ମରୁଭୂମି ଦିଲ୍ଲୀ ଆଡ଼କୁ ମାଡ଼ିଯାଉଛି । ଆଉ କିଛି ବର୍ଷ ଭିତରେ ଦିଲ୍ଲୀ ସହର ମରୁଭୂମି ହୋଇଯିବ ।

'ଆଁ, ଦିଲ୍ଲୀ ମରୁଭୂମି ହୋଇଯିବ ?'

'ହଁ, ନ ହେବ କାହିଁକି ? ଜଙ୍ଗଲ ସଫା କରିଦେଲେ, ଏହାର ଫଳ କଅଣ ହେବ ଦେଖ । ଆମ ଦେଶରେ ଆଗରୁ ଯେମିତି ରୀତିମତ ଭଲ ବର୍ଷା ହେଉଥିଲା, ଆଜିକାଲି ସେମିତି ହେଉନି । କେଉଁଠି ମରୁଡ଼ି ତ କେଉଁଠି ମୂଷଳ ବର୍ଷା ଆଉ କେଉଁଠି ବନ୍ୟା କରି ପକାଉଛି । ଏସବୁ ଏହି ଗଛ ଅଭାବର ଫଳ । ଧୀରେ ଧୀରେ ଆମର ସୁନାର ଭାରତ ନିପଟ ମରୁଭୂମିରେ ପରିଣତ ହୋଇଯିବ । ଆମେ ମଧ୍ୟ ଏଥିଓପିଆ ରାଜ୍ୟ ଭଳି ମାଗି କରି ଚଳିବା ।'

'ଗଛ କାଟି ପକାଇଲେ ଆଉ ସବୁ କ'ଣ କ୍ଷତି ହୁଏ ଭାଇ ?'

ଗଛ କାଟି ପକାଇଲେ ଜମି କ୍ଷୟ ବଢ଼ିଯାଏ । ଜମିର ଉର୍ବର ଶକ୍ତି କମିଯାଏ । ବର୍ଷା ଦିନେ ଅଧିକ ମାଟି ଭୂମିଉପରୁ ଧୋଇଯାଇ ନଦୀ ଜଳରେ ମିଶେ । ଯେଉଁ ନଦୀରେ ନଦୀବନ୍ଧ ଯୋଜନା ଥାଏ, ସେଠି ନଦୀର ଜଳ-ଭଣ୍ଡାର ପୋତି ହୋଇଯାଏ । ଆମ ହୀରାକୁଦ ଜଳଭଣ୍ଡାରରେ ଏଥିପାଇଁ କ'ଣ ହୋଇଛି ଜାଣୁ ?

'କ'ଣ ହୋଇଛି ?'

ହୀରାକୁଦ ଜଳଭଣ୍ଡାରର ପରମାୟୁ ଥିଲା ତିନିଶହ ବର୍ଷ । ମାତ୍ର ୩୦ ବର୍ଷ ଭିତରେ ଜଳଭଣ୍ଡାର ପୋତି ହୋଇଗଲାଣି । ଆଉ ବେଶି ଜଳ ରହିପାରୁନି । ତେଣୁ ବିଜୁଳି ଉତ୍ପାଦନ କମ୍ ହେଉଛି । ସେଥିପାଇଁ ଆମ ଦେଶରେ ବିଜୁଳି କାଟ ଚାଲିଛି । କଳକାରଖାନା ବନ୍ଦ ହୋଇଯାଉଛି । ଲୋକେ ଭୋକଉପାସରେ କଳବଳ ହେଉଛନ୍ତି । ଏସବୁ ହେଲା ଆଖିବୁଜା ଗଛ କାଟିବାର ଫଳ ।

'ଆମ ସରକାର କ'ଣ ଆଜିକାଲି ଅଧିକ ଗଛ ଲଗାଉଛନ୍ତି ଏ ଅବସ୍ଥାକୁ ସୁଧାରିବା ପାଇଁ ?'

'ହଁ, ତାହା ଏକ ଶୁଭ ଖବର ଆମ ଦେଶପାଇଁ । ହେଲେ ଆମ ଲୋକଙ୍କର ସେଥିପ୍ରତି ସହଯୋଗ ନ ରହିଲେ କ'ଣ ତାହା କୃତକାର୍ଯ୍ୟ ହେବ ? ସରକାର ଗଛଗୁଡ଼ିକ ମାଗଣାରେ ବାଣ୍ଟୁଛନ୍ତି । ଆମ ଲୋକେ ସିନା ସେସବୁକୁ ଆଣି ନିଜ ବାଡ଼ିବଗିଚାରେ ଲଗାଇଲେ ଏହି ଗଛସଂଖ୍ୟା ବଢ଼ିବ । ଲୋକେ ନ କଲେ ସରକାର କେତେ କ'ଣ କରିବେ ? ସରକାର ସିନା ଗଛ ଲଗାଇ ଦେବେ, ତା'ର ହେପାଜତ କରିବ କିଏ, ଲୋକେ ତ ? ଲୋକଙ୍କ ସହଯୋଗ ନ ମିଳିଲେ କିଛି ହୋଇପାରିବ ନି । ଆମ ସରକାର ଯେମିତି ଡାକ ଦେଉଛନ୍ତି, ପିଲା ଗୋଟିକୁ ଗଛ ଗୋଟିଏ, ଆମର ସେଥିରେ ସହଯୋଗ କରିବା ଦରକାର ।

'ଆଜିକାଲି ଯେଉଁ ସାମାଜିକ ବନୀକରଣ କଥା ଲୋକେ କହୁଛନ୍ତି ତା'ର ଅର୍ଥ କଅଣ ଭାଇ ?'

ସାମାଜିକ ବନୀକରଣରେ ଲୋକଙ୍କ ସହଯୋଗ ଏକାନ୍ତ ଲୋଡ଼ା । ଆମ ସହର, ମଫସଲରେ ଯେଉଁ ଖାଙ୍ଗର ଭୂଇଁ, ପଡ଼ିଆ ଆଦି ଅଛି, ସେଠି ଗଛ ଲଗାଇଲେ ସେ ସ୍ଥାନ ସବୁଜିମାରେ ଭରିଯିବ । ଏହା ଫଳରେ ଖରାଦିନେ ଆଖପାଖ ଜଳବାୟୁ ଥଣ୍ଡା ରହିବ । ଶୀତଦିନେ ଅଧିକ ଥଣ୍ଡା ଓ ଗରମ ଦିନେ କମ ଗରମ ହେବ । ଲୋକେ ଯଦି ଫଳଗଛ ନିଜ ବାଡ଼ିବଗିଚାରେ ଲଗାନ୍ତି, ତେବେ ଫଳ ଆମଦାନୀରୁ ଦି'ପଇସା ଅଧିକ ରୋଜଗାର କରି-ପାରିବେ । ଅଧିକ ଗଛ ଲାଗିଲେ, ନୂଆ ନୂଆ ଜଙ୍ଗଲ ସୃଷ୍ଟି ହେବ । ଜାଳେଣୀ କାଠ ଦାମ ବର୍ତ୍ତମାନ ଯାହା ବଢ଼ିଛି, ସେତେ ହେବ ନି । କାଠ ଅଭାବରୁ ଗରିବ ଲୋକମାନେ ଯେଉଁ ହଇରାଣ ହରକତ ହେଉଛନ୍ତି, ଦୁଇବେଳା ରାନ୍ଧି ଖାଇପାରୁ ନାହାନ୍ତି, ତାହା ଦୂର ହେବ ।

ସ୍କୁଲ୍ ପିଲାମାନେ ଗଛ ଲଗାଉଛନ୍ତି

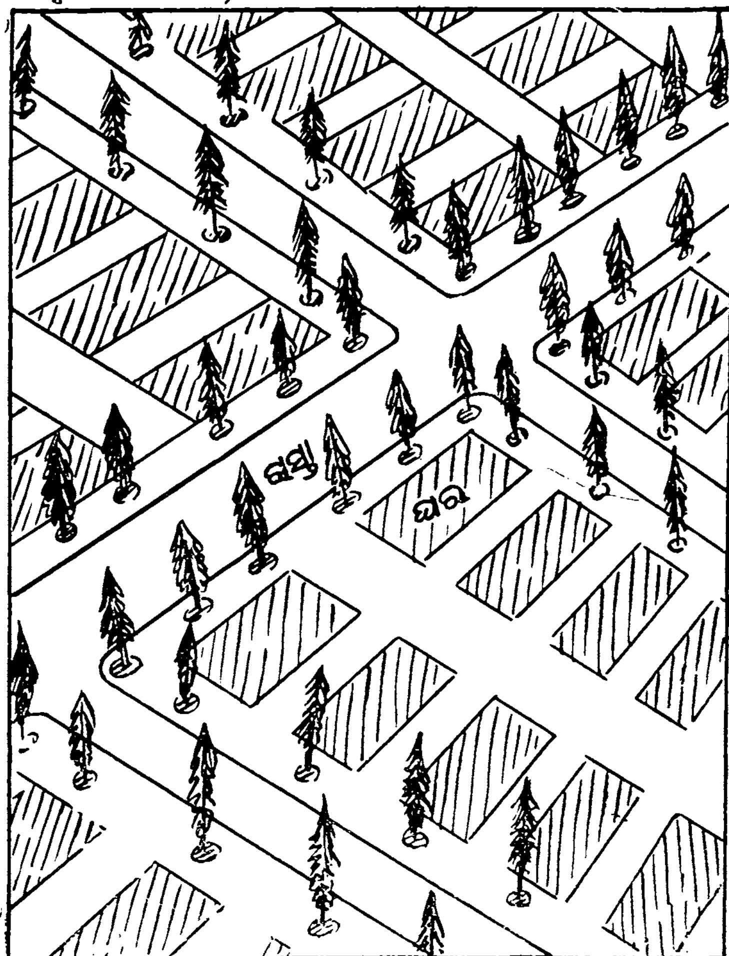
ହଁ, ଭାଇ, ବାଡ଼ିବଗିଚା, ରାସ୍ତାଘାଟ, ପଡ଼ିଆ, ଡାଙ୍ଗର ଜମି ସବୁଆଡ଼େ ଗଛ ଲଗାହେବା ଉଚିତ । ଆମ୍ବ, ପଣସ, ପିଜୁଳି, ସପେଟା, ଆଦି ଗଛ ଲଗାଇଲେ ଆମ ଦେଶରେ ଫଳର ଅଭାବ ମଧ୍ୟ ରହନ୍ତା ନାହିଁ । ଫଳ ଶସ୍ତାରେ ମିଳନ୍ତା, ଆମେ ସମସ୍ତେ ଖାଇପାରନ୍ତେ ।

'ହଁ, ଏହି ଗଛଲଗା ସ୍କୁଲ କଲେଜର ପିଲାଙ୍କ ଠାରୁ ଆରମ୍ଭ ହେବା ଉଚିତ । ସ୍କୁଲର ପ୍ରତ୍ୟେକ ପିଲା ଯେମିତି କେତୋଟି ଲେଖାଏଁ ଗଛ ଲଗାନ୍ତି, ଓ ସେହି ଗଛର ତତ୍ତ୍ୱାବଧାନ ନିଅନ୍ତି, ତାହାକୁ ଶିକ୍ଷକମାନେ ଦୃଷ୍ଟିଦେବା ଉଚିତ । ଗଛ ଲଗାଇବା ପାଇଁ ପିଲାମାନଙ୍କୁ ପ୍ରାଇଜ ଦେବା ବ୍ୟବସ୍ଥା ହେବା ଉଚିତ । ପିଲାମାନେ ଯେମିତି ଗଛଲଗା ଆଡ଼କୁ ଆକୃଷ୍ଟ ହେବେ ସେଥିପାଇଁ ବିଭିନ୍ନ ବ୍ୟବସ୍ଥା ହେବା ଆବଶ୍ୟକ । ପିଲାମାନେ ଯଦି ଜାଣିବେ ଗଛ ହିଁ ଆମ ଜୀବନ, ଗଛ ନ ରହିଲେ ଆମେ ରହିପାରିବା ନାହିଁ, ସେମାନେ ଗଛ ଆଡ଼କୁ ନିଶ୍ଚୟ ଆକୃଷ୍ଟ ହେବେ । ସେହି ଧାରଣା ସେମାନଙ୍କ ମନରେ ସୃଷ୍ଟି କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ ।

ଭାଇ, ମଫସଲରେ ଯିନା ଯାଗା ଅଛି, ଗଛ ଲଗା ହେବ, ସହର ମାନଙ୍କରେ କ'ଣ ହେବ ? ସେଠି ଜାଗା କାହିଁ ଯେ ଗଛ ଲଗା ହେବ ?

ଆରେ, ମଫସଲ ଅପେକ୍ଷା ସହରରେ ଗଛର ଆବଶ୍ୟକ ଅଧିକ । ମଫସଲରେ ଗଛ ଅଳ୍ପ ବହୁତେ ଅଛି, ବାୟୁର ଶୋଧନ ଚାଲିଛି । 'ସହର ତ ପୂରାପୂରି ବଡ଼ ବଡ଼ କୋଠାବାଡ଼ିରେ ପୂର୍ଣ୍ଣ, ଜାଗା କାହିଁ ଯେ ଗଛ ଲଗା ହେବ ?'

'କାହିଁକି ? ସହରରେ ଯେଉଁ ବଡ଼ ବଡ଼ ରାସ୍ତା, ସଡ଼କ ଆଦି ରହିଛି ସେହି ରାସ୍ତାର ଦୁଇ କଡ଼ରେ ବା ଦୁଇରାସ୍ତା ମଝିରେ ଥିବା ଜାଗାରେ ଗଛ ଲଗା ହେବ । ପ୍ରତ୍ୟେକ ଲୋକଙ୍କ ଘର ସାମନା ବାଡ଼ିରେ ଗଛ ଲଗା ହେବ । ଏହି ଗଛ ଫଳଗଛ ହୋଇପାରେ ବା ଛାଇଦେଲା ଗଛ ହୋଇପାରେ ।

ରାସ୍ତା କଡ଼ରେ ଗଛସବୁ ଲଗାଯାଇଛି

ରାସ୍ତାମାନଙ୍କରେ ଉଭୟ ପ୍ରକାର ଗଛ ଲଗିପାରେ । ବାଡ଼ିବଗିଚାରେ ଫଳଗଛ ଲଗାଇଲେ ଦି'ପଇସା ରୋଜଗାର କରିହେବ । ଫଳ ମଧ୍ୟ ଖାଇବାକୁ ମିଳିବ । ସହରରେ ଯେଉଁ ଖୋଲା ପଡ଼ିଆ, ପାର୍କ ଆଦି ଅଛି, ସେହି ପଡ଼ିଆ ବା ପାର୍କ ଚାରିପାଖରେ ବଡ଼ ବଡ଼ ଗଛ ଲଗିବା ଦରକାର । ଏହି ଗଛସବୁ ଖରାଦିନେ ସହରର ଜଳବାୟୁକୁ ଥଣ୍ଡା ରଖିବ ଓ ସହରର ଦୂଷିତ ଜଳବାୟୁ ଶୋଧିତ ହେବ ।

ପ୍ରାଣୀମାନେ ମଧ୍ୟ ଆମ ପରିବେଶର ଅଙ୍ଗ

ଉଦ୍ଭିଦମାନଙ୍କ ଭଳି ଆମ ପ୍ରାଣୀମାନେ ପରିବେଶକୁ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ଭାଇ ?

'ହଁ, ପ୍ରାଣୀମାନେ ନ ରହିଲେ ଢେର ଉଦ୍ଭିଦ ରହିବ ନାହିଁ । ଉଦ୍ଭିଦ ଯେମିତି ଆମ ପରିବେଶର ଅଙ୍ଗ, ପ୍ରାଣୀମାନେ ମଧ୍ୟ ସେମିତି ଆମ ପରିବେଶର ରକ୍ଷାକାରୀ ।

'କେମିତି ଭାଇ ?'

ମୁଁ ତୋତେ ଗୋଟିଏ ଉଦାହରଣ ଦେଉଛି ଶୁଣ୍ । ଆମେ ଯଦି ଆମ ଦେଶର ସବୁ କୁଆ, କୋଇଲି ଆଦି ପକ୍ଷୀଙ୍କୁ ମାରିଦେବା, ତେବେ ଆମ ଦେଶରେ ଛାଇ ଦେଉଥିବା ବଡ଼ବଡ଼ ବର କି ଅଶ୍ୱତ୍ଥ ଗଛ ରହିବ ନି । ବଡ଼ବଡ଼ ଗଛ ଆମ ପରିବେଶର ଅଧିକ ସୁରକ୍ଷା କରେ ।

'କେମିତି ଭାଇ, ବରଗଛ ସହିତ କାଉ କୋଇଲିର ସମ୍ପର୍କ କଅଣ ?'

ଆରେ ତୁ ଜାଣିଛୁ, ବରଗଛ କେମିତି ଜନ୍ମେ ? ବରଫଳରେ ଯେଉଁ ମଞ୍ଜି ଥାଏ, ଦେଖିଥିବୁ, ସେହି ମଞ୍ଜିକୁ ଲଗାଇଲେ କ'ଣ ଗଛ ହୁଏ ?

'ନା, ଭାଇ, ସେ ମଞ୍ଜିରୁ ତ ଗଛ ହୁଏ ନି ।'

'ତେବେ ବରଗଛ କେମିତି ଜନ୍ମେ ?'

'କେମିତି ?'

ସେହି ମଞ୍ଜିକୁ କୁଆ କୋଇଲି ଖାଇ ସେମାନେ ମଳତ୍ୟାଗ କଲେ, ସେହି ମଳରେ ବରଗଛ ମଞ୍ଜି ନରମ ହୋଇ ବାହାରି ଆସେ । ସେହି ମଞ୍ଜି ଯେତେବେଳେ ମାଟି ଓ ପାଣି ସଂସ୍ପର୍ଶରେ ଆସେ, ସେଥିରୁ ଗଜାହୋଇ ଗଛ ହୁଏ । ସେଥିପାଇଁ ଦେଖିବ ବର କି ଅଶ୍ୱତ୍‌ଥ ଗଛ ଘରଛାତର ଫାଟମାନଙ୍କରେ, ଭଙ୍ଗାଘରର କାନ୍ଥରେ ହୋଇଥାଏ । ସେହିସବୁ ସ୍ଥାନରେ ପକ୍ଷୀମାନେ ମଳ-ତ୍ୟାଗ କରୁଥିବାରୁ ସେହି ମଳରେ ଥିବା ମଞ୍ଜି ପଡ଼ି ସେଠାରେ ଗଛ ଉଠିଥାଏ । ଲୋକେ ସେହିସବୁ ସ୍ଥାନରୁ ବରଗଛ ନେଇ ଅନ୍ୟତ୍ର ଲଗାନ୍ତି । ବର, ଅଶ୍ୱତ୍‌ଥ ଗଛ ରାସ୍ତାକଡ଼ରେ ଲଗାଇବା ପୁଣ୍ୟକାମ ବୋଲି ଲୋକେ ଜାଣନ୍ତି । ସେମାନେ ବର ଓ ଅଶ୍ୱତ୍‌ଥ ଗଛ ଭିତରେ ବିବାହଘର ମଧ୍ୟ କରନ୍ତି । କେତେ ଲୋକ ଜାକଜମକରେ ଏଇ ବିବାହଘର କରନ୍ତି । ବର ଅଶ୍ୱତ୍‌ଥ ଗଛ ଛାଇ ଦେଉଥିବାରୁ ପଥଶ୍ରାନ୍ତ ଗଛପାଇଁ ଏହା ଖୁବ୍ ଉପଯୋଗୀ । ପକ୍ଷୀମାନେ ଯଦି ନ ରହନ୍ତି, ସେସବୁ ଗଛ ଲୋପ ପାଇଯିବ ।

'ହଁ, ଠିକ୍ କଥା । ପ୍ରାଣୀମାନେ ମଧ୍ୟ ପରିବେଶକୁ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ।

ଆରେ ଖାଲି କ'ଣ ସେତିକି, କେତେକ ପ୍ରାଣୀ ଯଦି ନ ରହନ୍ତି, ଆମ କୃଷିବାସ ହେବନି, ଗଛରେ ଫଳ ଫଳିବ ନାହିଁ । ଦୁର୍ଭିକ୍ଷ ପଡ଼ିଯିବ ।

'କେମିତି ଭାଇ ?'

ଆମ ଧାନ, ଗହମ ଗଛରେ ଯେତେବେଳେ ଫୁଲ ଫୁଟେ, ମହୁମାଛିଆଦି କୀଟପତଙ୍ଗ ଯାଇ ସେଥିରେ ପରାଗ ସଙ୍ଗମରେ ସାହାଯ୍ୟ କରନ୍ତି । ମହୁମାଛି-ମାନେ ଯଦି ନ ଥାନ୍ତେ; ଧାନ, ଗହମ ସବୁ ଅଗାଡ଼ି ହୋଇଯାନ୍ତା । ସେହିଭଳି ଭଅଁର ଓ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ କୀଟ ନ ଥିଲେ ପିଜୁଳି, ସପେଟା ଗଛରେ ଫଳ ହୁଅନ୍ତା ନି । ତେଣୁ ଗଛର ସୁରକ୍ଷା ଓ ଫଳଦାନ ପାଇଁ ପ୍ରାଣୀମାନେ ଅନେକ ପରିମାଣରେ ଦାୟୀ । ତେଣୁ ସେମାନେ ପରିବେଶକୁ ରକ୍ଷାକରନ୍ତି ନ ତ ଆଉ କିଏ କରେ ?

'ଆଁ, ଏହି ପ୍ରାଣୀମାନେ ଆମର ଏତେ ଉପକାର କରନ୍ତି ? ମୁଁ ତ ଜାଣି ନ ଥିଲି ଭାଇ ।' ଆରେ ଆଉ ଗୋଟେ କଥା ଶୁଣ୍ । ଆମ ଭାରତବର୍ଷର ଦକ୍ଷିଣରେ ଭାରତ ମହାସାଗର ଅଛି । ସେହି ମହାସାଗର ଭିତରେ ମରିସସ୍ ବୋଲି ଗୋଟିଏ ଦ୍ୱୀପପୁଞ୍ଜ ଅଛି । ସେଠାରେ ବହୁବର୍ଷ ତଳେ କାରଭେଲିଆ ନାମକ ଖୁବ୍ ବଡ଼ବଡ଼ ଗଛ ଥିଲା । ସେଇ ଗଛର କାଠ ଖୁବ୍ ଚମତ୍କାର । ସେଠାକୁ ଯେତେବେଳେ ଇଉରୋପୀୟମାନେ ବସତି ସ୍ଥାପନ କରିବାକୁ ଗଲେ, ଏହି ଗଛକୁ କାଟି ଘରଦ୍ୱାର କଲେ ଓ ବିଦେଶରେ ବିକ୍ରୟ କଲେ । ଏମିତି କାଟି କାଟି ବଣସବୁ ସଫା ହୋଇଗଲା ।

'ତା ହେଲେ ତ ଭାରି ଅସୁବିଧା ହୋଇଥିବ ସେଠି ?'

ହଁ, ସେହି ଦ୍ୱୀପରେ ଡୋଡୋ ପକ୍ଷୀ ନାମକ ଏକ ଜାତିର ପକ୍ଷୀ ଥିଲେ । ଏହି ପକ୍ଷୀଗୁଡ଼ିକ ଆକାରରେ ବଡ଼ ହୋଇଥିବାରୁ ଭଲ ଉଡ଼ିପାରନ୍ତି ନା । ଡେଇଁ ଡେଇଁ ଯାଆନ୍ତି । ସେମାନଙ୍କ ମାଂସ ଭାରି ସୁଆଦ । ଯେଉଁ ଇଉରୋପୀୟମାନେ ମରିସସ୍ ଦ୍ୱୀପକୁ ଗଲେ, ସେମାନେ ଏହି ପକ୍ଷୀମାନଙ୍କୁ ମାରି ଖାଇଦେଲେ । ଏହି ଡୋଡୋ ପକ୍ଷୀଯୋଗୁଁ କାରଭେଲିଆ ଗଛ ଜନ୍ମ ହୁଏ । କାରଭେଲିଆ ଗଛରେ ଯେଉଁ ଫଳ ହୁଏ, ସେ ଫଳର ମଞ୍ଜିରୁ ଗଛ ହୁଏନି । ଏହି ପକ୍ଷୀ ସେ ଫଳକୁ ଖାଇ ଝାଡ଼ାରେ ମଞ୍ଜିକୁ ବାହାର କରିଦେଲେ, ମଞ୍ଜି ନରମ ହୋଇଯାଏ । ସେହି ମଞ୍ଜିରୁ ଗଛ ହୁଏ । ଇଉରୋପୀୟମାନେ ଯେତେବେଳେ ସବୁ ଡୋଡୋ ପକ୍ଷୀଙ୍କୁ ମାରି ଖାଇଦେଲେ, କାରଭେଲିଆ ଗଛ ଆଉ ହେବ କେମିତି ?

ବର୍ତ୍ତମାନ ଆଉ ସେ ଦ୍ୱୀପରେ ଡୋଡୋ ପକ୍ଷୀ ନାହାନ୍ତି । ସାରା ପୃଥିବୀରେ ଆଉ କେଉଁଠି ସେ ପକ୍ଷୀ ନାହାନ୍ତି । ବର୍ତ୍ତମାନ ସେ ଦ୍ୱୀପରେ ଆଉ ସେ ଗଛ ହେଉନି । ଆଉ ମାତ୍ର ଦୁଇ ଶହ ଅଢ଼େଇ ଶହ ଗଛ ସେ ଦ୍ୱୀପରେ ବଞ୍ଚିଛନ୍ତି । ସେମାନେ ଗଲେ, ସେ ଗଛର ବଂଶ ଲୋପ ପାଇଯିବ । ଡୋଡୋ ପକ୍ଷୀ ସେ ଦେଶର ପରିବେଶକୁ କେମିତି ସୁରକ୍ଷିତ କରି ରଖିଥିଲେ, ଶୁଣିଲୁ ତ ! ପ୍ରାଣୀମାନେ ମଧ୍ୟ ଆମ ପରିବେଶର ଅଙ୍ଗ, ସେମାନଙ୍କ ଅଭାବରୁ ମଧ୍ୟ ପରିବେଶ ନଷ୍ଟ ହୋଇଯାଏ ।

———